

Sprawozdanie
z realizacji zadań z zakresu wspierania
rodziny i systemu pieczy zastępczej na
terenie Miasta Lublin w 2024 roku
oraz przedstawienie potrzeb
związanych z realizacją zadań z tego
zakresu

Lublin, marzec 2025 roku

SPIS TREŚCI:

Wprowadzenie	2
I. WSPIERANIE RODZINY	3
1. Poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa.....	3
2. Asystenci rodziny	10
3. Placówki wsparcia dziennego.....	14
4. Pozostałe formy wspierania rodziny.....	18
4.1. Rodziny wspierające.....	18
4.2. Grupa wsparcia adresowana do rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.....	18
4.3. Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej.....	18
4.4. Centrum Aktywności Środowiskowej	18
5. Potrzeby i rekomendacje w zakresie wspierania rodziny	19
II. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	21
1. Rodzinna piecza zastępcza	21
1.1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	21
1.2. Świadczenia dla lubelskich rodzin zastępczych	22
1.3. Rodziny pomocowe	27
1.4. Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	28
1.5. Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka	29
1.6. Pozostałe formy wsparcia rodzin zastępczych i działania na rzecz rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin	36
1.7. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	43
2. Rodzinna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach.....	45
3. Instytucjonalna piecza zastępcza	47
3.1. Placówki opiekuńczo–wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	47
3.2. Koszty utrzymania dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo–wychowawczej	53
4. Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach	55
5. Potrzeby i rekomendacje w zakresie systemu pieczy zastępczej	56
III. USAMODZIELNIENIA	60
1. Osoby w procesie usamodzielnienia.....	60
2. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu.....	61
3. Mieszkania treningowe dla usamodzielnianych wychowanków	63
4. Inne działania skierowane do osób usamodzielnianych	65
5. Potrzeby i rekomendacje w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków	67
IV. NADZÓR NAD OPIEKUNAMI TYMCZASOWYMI.....	69
V. CENTRALNY REJESTR PIECZY ZASTĘPCZEJ	69

Wprowadzenie

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zwana dalej ustawą, (Dz. U. z 2025 poz. 49), wprowadziła nowe obowiązki sprawozdawcze. Obligują one wójtów, kierowników powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do przygotowania opracowań dotyczących realizacji zadań wynikających z ustawy.

Obowiązki sprawozdawcze w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynikają z zapisów:

- art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy – *(organizator rodzinnej pieczy zastępczej przedstawia staroście i radzie powiatu coroczne sprawozdanie z efektów pracy);*
- art. 179 ust. 1 ustawy – *(wójt składa radzie gminy, roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań);*
- art. 182 ust. 5 ustawy - *(kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej).*

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną Miasta Lublin powołaną do wykonywania zadań samorządu gminnego i powiatowego. Zarządzeniem Nr 1122/2011 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 24 listopada 2011 roku, zmienionym zarządzeniem Nr 52/11/2013 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 15 listopada 2013 r., został wyznaczony organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Lublin.

W niniejszym opracowaniu przedstawiano działania podejmowane w zakresie wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej w Lublinie w 2024 roku, a także wskazano istniejące problemy, potrzeby i dalsze kierunki działań w tym obszarze.

I. WSPIERANIE RODZINY

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zastępczej (Dz. U. z 2025 poz. 49). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą zostać objęte szeregiem działań w ramach pracy z rodziną, w szczególności:

- 1) konsultacjami i poradnictwem specjalistycznym,
- 2) terapią i mediacją,
- 3) pomocą prawną,
- 4) usługami asystenta rodziny.

1. Poradnictwo specjalistyczne i interwencja kryzysowa

Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, w zakresie terapii uzależnień, przemocy, kryzysów) oraz pomoc prawną, rodziny bezpłatnie uzyskują w:

- Specjalistycznej Poradni dla Rodzin, ul. Popiełuszki 28E;
- Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, ul. Probstwo 6;
- Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej, ul. Poniatowskiego 4.

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin MOPR w Lublinie oferuje nieodpłatną, profesjonalną pomoc terapeutyczną dla osób, małżeństw i rodzin będących w kryzysie. W 2024 roku z pomocy skorzystały **832 osoby** (682 osoby dorosłe oraz 150 dzieci) w tym:

- z terapii skorzystało 615 osób (dorośli: 470, dzieci: 145),
- z profilaktyki skorzystało 278 osób (dorośli: 173, dzieci: 105),
- z konsultacji psychologicznych skorzystało 338 osób (dorośli: 338)

Niektóre osoby korzystały jednocześnie z konsultacji, profilaktyki i terapii.

Tabela 1. Liczba osób objętych wsparciem Poradni w 2024 roku z podziałem na rodzaj wsparcia

Wyszczególnienie	Liczba osób objętych wsparciem w 2023 r.: 958		Liczba osób objętych wsparciem w 2024 r.: 832	
	w tym dorosłych	w tym dzieci	w tym dorosłych	w tym dzieci
Łączna liczba osób korzystających	760	198	682	150
w tym: liczba osób w terapii	552	143	615	145

w tym: liczba osób w psychoprofilaktyce	214	80	278	105
---	-----	----	-----	-----

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Wsparciem objęto 505 rodzin, z czego 91,7% to rodziny naturalne (463 rodziny), a 6,7% (34 rodziny) stanowiły rodziny zastępcze. Ponadto wsparciem objęto 5 rodzin adopcyjnych (1%) oraz 3 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 2. Liczba rodzin objętych terapią w 2024 roku

Liczba rodzin ogółem, w tym:	505
rodzin naturalnych	463
rodzin zastępczych	34
rodzin adopcyjnych	5
dzieci przebywających w placówce	3

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W 2024 roku widać spadek liczby osób korzystających ze wsparcia Poradni (78 osób mniej niż w roku poprzednim), przy jednoczesnym wzroście liczby umówionych sesji terapeutycznych (726 sesji więcej niż w roku poprzednim), co jest związane z rosnącym zapotrzebowaniem klientów na długotrwałą, intensywną psychoterapię. W 2024 roku, w terapii uczestniczyło **615 osób** (552 osoby – 2023 r.). Ogółem odbyły się **6 802 sesje** (6 168 - 2023 r.) terapeutyczne i konsultacyjne. Jest to o 634 sesje więcej niż w roku 2023. W 2024 roku, z przyczyn leżących po stronie klienta nie odbyło się 946 sesji.

Pozytywnym, utrzymującym się od kilku lat trendem, jest korzystanie z trwającej kilka miesięcy terapii, zamiast krótkich konsultacji. Ten celowy proces przynosi widoczną poprawę funkcjonowania osób i rodzin. Profesjonalna psychoterapia, pozwala rozwiązywać problemy osobom, małżeństwom i rodzinom, wzmacnia więzi i usprawnia komunikację.

W ramach działalności Specjalistycznej Poradni dla Rodzin w 2024 roku odbyły się również następujące działania o charakterze psychoprofilaktycznym:

- Trening umiejętności społecznych dla dzieci w wieku 7-10 lat – zakończenie edycji rozpoczętej w 2023 roku, łącznie: 4 spotkania, 4 godziny, 5 uczestników;
- Cykl warsztatów doskonalenia umiejętności wychowawczych – „Szkola dla rodziców” – 10 spotkań, 20 godzin, 12 uczestników;
- Warsztaty doskonalenia umiejętności wychowawczych – „Rodzeństwo bez rywalizacji” - 10 spotkań, 20 godzin, 8 uczestników;

- Spotkanie mikołajkowe zorganizowane dla byłych wychowanków domów dziecka – 1 spotkanie, 5 godzin, 70 uczestników;
- Piknik z okazji Dnia Dziecka zorganizowany dla rodzin byłych wychowanków domów dziecka – 1 spotkanie, 6 godzin, 70 uczestników;
- Warsztaty dla studentów psychologii i pedagogiki dotyczące funkcjonowania Poradni i specyfiki pracy w tego rodzaju placówce – łącznie: 2 spotkania, 8 godzin, 33 uczestników;
- Cykl warsztatów – konsultacji dla specjalistów pracujących z rodzinami – 9 spotkań, 27 godzin, 7 uczestników;
- Cykl spotkań szkoleniowo-superwizyjnych dla profesjonalistów (psychologów, psychoterapeutów, pedagogów, pracowników socjalnych i innych specjalistów) pracujących bezpośrednio z dziećmi, młodzieżą i rodzinami, znajdującymi się w trudnej sytuacji – 10 spotkań, 20 godzin, 35 uczestników.

Poradnia prowadzi również biblioteczkę książkową ze zbiorem dotyczącym poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, terapii i psychoprofilaktyki. Z biblioteczki korzystają klienci Poradni oraz specjaliści.

Ofertę w zakresie poradnictwa wzbogacają publiczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne. Do ich zadań należy, m.in.: udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, a także udzielania rodzicom i nauczycielom wsparcia w zakresie wychowania i kształcenia dzieci i młodzieży.

Z pomocy Centrum Interwencji Kryzysowej korzystają osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach kryzysowych, m. in.: ofiary przemocy, w tym osoby doświadczające przemocy seksualnej i ofiary przestępstw, rodziny osób uzależnionych, osoby znajdujące się w krytycznej sytuacji życiowej spowodowanej zdarzeniami losowymi i innymi czynnikami.

W 2024 roku w Centrum udzielono ogółem 19 836 świadczeń, w tym m.in:

- 5 370 porad (845 porad prawnych, 4 425 konsultacji psychologiczno-terapeutycznych, 100 socjalnych, pedagogicznych i specjalistycznych),
- 5 973 konsultacje telefoniczne i mailowe,
- 5 208 zgłoszeń w Całodobowym Telefonie Zaufania.

W 2024 roku z pomocy Centrum skorzystało ogółem 2 815 osób. Wiele osób spośród klientów Centrum Interwencji Kryzysowej, to osoby doświadczające przemocy. W tym zakresie udzielono wsparcia i pomocy, m.in. przeprowadzając 1 281 spotkań psychologiczno-

terapeutycznych. W 2024 roku pracownicy CIK 27 razy wszczęli procedurę „Niebieskie Karty” oraz brali udział w posiedzeniach grup roboczych.

Poza prowadzonymi przyjęciami indywidualnymi, dla osób doświadczających przemocy domowej, prowadzono również zajęcia grupowe oraz warsztaty. W 2024 roku w Centrum Interwencji Kryzysowej zrealizowano **522** godziny zajęć grupowych dla 191 uczestników tj.:

- „Szkoła dla rodziców i wychowawców - budowanie pozytywnych relacji z podopiecznymi i skuteczne radzenie sobie z konfliktami” - zajęcia organizowane w ramach projektu „Stop agresji wśród młodzieży” (2024-O-38), finansowanego z Budżetu Obywatelskiego Miasta Lublin. Odbyło się 10 zajęć grupowych po 3 godziny każde dla 9 rodziców dzieci młodszych;
- „Szkoła dla rodziców i wychowawców - budowanie pozytywnych relacji z podopiecznymi i skuteczne radzenie sobie z konfliktami” - zajęcia organizowane w ramach projektu „Stop agresji wśród młodzieży” (2024-O-38), finansowanego z Budżetu Obywatelskiego Miasta Lublin. Odbyło się 10 zajęć grupowych po 3 godziny każde dla 8 rodziców nastolatków;
- „Szkoła dla rodziców i wychowawców” – realizowana w ramach projektu „POMOC kontra przemoc: I edycja - odbyło się 10 zajęć grupowych po 4 godziny każde dla 15 osób, II edycja - odbyły się 2 z 10 zajęć grupowych po 4 godziny każde dla 15 osób.
- Trening Zastępowania Agresji – dla dzieci i młodzieży realizowany w ramach projektu „POMOC kontra przemoc”. Odbyły się 2 edycje każda po 10 zajęć grupowych po 3 godziny każde dla 16 osób;
- Trening Umiejętności Społecznych – dla dzieci i młodzieży realizowany w ramach projektu „POMOC kontra przemoc”. Odbyły się 4 edycje każda po 8 zajęć grupowych po 3 godziny każde łącznie dla 40 osób;
- Grupa dla osób w kryzysie - realizowana w ramach projektu „POMOC kontra przemoc” – Odbyły się 2 edycje każda po 6 zajęć grupowych po 3 godziny każde dla 16 osób;
- Grupa psychoedukacyjna dla osób z doświadczeniem przemocy - realizowana w ramach projektu „POMOC kontra przemoc”. Odbyły się 2 edycje po 10 zajęć grupowych po 3 godziny każda dla 20 osób;
- Grupa dla osób w żałobie. Odbyły się 4 spotkania po 3 godziny każde dla 9 osób;
- Grupa edukacyjno-wsparciowa dla osób leczonych przeciwnowotworowo i ich rodzin. Odbyły się 3 zajęcia grupowe po 3 godziny każde dla 4 osób;
- Warsztaty terapii Simontonowskiej. Odbyło się 7 z 10 zajęć grupowych po 3 godziny każde dla 9 osób;

- Program Korekcyjno-Edukacyjny „Rodzina Plus” dla Sprawców Przemocy Domowej. Zrealizowano 2 edycje Programu tj.: I edycja obejmowała 60 godzin warsztatów podczas 7 spotkań grupowych dla 15 osób (13 mężczyzn i 2 kobiety). Program ukończyło 12 osób (10 mężczyzn i 2 kobiety). II edycja obejmowała 60 godzin warsztatów podczas 5 spotkań grupowych dla 15 osób (12 mężczyzn i 3 kobiety). Program ukończyło 11 osób (8 mężczyzn i 3 kobiety). Program finansowany z dotacji celowej budżetu państwa przekazanej z Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie;

Pracownicy CIK podjęli **451** interwencji, w tym **25** w środowisku na prośbę policji, pracownika socjalnego i kuratora sądowego, które dotyczyły: asystowania podczas odbierania dzieci, w związku z występowaniem przemocy domowej; udzielania wsparcia podczas przesłuchania małoletnich; pomocy psychologicznej osobom po wypadku komunikacyjnym; udzielania wsparcia pomocy psychologicznej osobom po stracie dziecka; udzielanie wsparcia podczas powiadamiania o śmierci członka rodziny.

Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie oprócz wsparcia interwencyjnego oraz pomocy specjalistycznej świadczy także mieszkańcom Lublina pomoc w postaci schronienia w sytuacjach kryzysowych. Centrum dysponuje 27 miejscami noclegowymi w pokojach kilkuosobowych, z dostępem do wspólnej w pełni wyposażonej kuchni i łazienek. Z tej formy pomocy mogą skorzystać osoby, które w wyniku traumatycznych wydarzeń losowych znalazły się w sytuacji kryzysu oraz wymagają pomocy. W szczególności dotyczy to ofiar pożarów, powodzi, klęsk żywiołowych, przemocy domowej, handlu ludźmi oraz innych zdarzeń losowych uniemożliwiających pobyt w dotychczasowym miejscu zamieszkania. Pobyt ma charakter krótkoterminowy, jest nieodpłatny. Osobom korzystającym ze schronienia udzielana jest pomoc psychologiczna, prawna, terapeutyczna i socjalna wspierająca ich działania ukierunkowane na przezwycięzenie sytuacji kryzysowej¹. W 2024 roku z pobytu w schronieniu interwencyjnym skorzystało 13 osób, w tym 6 dzieci.

W strukturach Centrum w roku 2024 powstał Hostel dla osób w kryzysie, który oferuje wsparcie w postaci schronienia oraz pomocy specjalistycznej. Placówka jest standardowo wyposażona, posiada 50 miejsc noclegowych w wieloosobowych sypialniach, dodatkowo do użytku mieszkańców pozostają ogólnodostępne: kuchnia, jadalnia, pralnia, bawialnia dla dzieci oraz siłownia. Celem działalności Hostelu dla osób w kryzysie jest między innymi zapewnienie nieodpłatnego schronienia i wsparcia osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, w tym osobom doświadczającym przemocy, które wymagają pomocy w formie czasowego pobytu poza

¹ Źródło informacji: <http://www.cik.lublin.eu>.

miejszem zamieszkania. Placówka prowadzi też kompleksową pomoc interwencyjną oraz aktywizująco-wspierającą (m.in. wsparcie psychologiczne, socjalne, prawne, w zakresie aktywności zawodowej czy prozdrowotnej) – uczy umiejętności wspomagających sprawczość samodzielność osób w kryzysie w zaspokajaniu różnych ich potrzeb. W Hostelu w roku 2024 z pomocy korzystali przede wszystkim obywatele Ukrainy uciekający przed wojną. Podejmując funkcję obiektu zbiorowego zakwaterowania od dnia 06.12.2024r., Hostel zapewnia całodobowe schronienie, całodienne wyżywienie, pomoc psychologiczną oraz inne usługi wspierająco – aktywizujące (wsparcie socjalne, prawne, w zakresie aktywności zawodowej czy prozdrowotnej) obywatelom Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi na terytorium ich kraju. Ze schronienia w Hostelu skorzystały 122 osoby w tym 121 obywateli Ukrainy, przede wszystkim matki z dziećmi.

W okresie sprawozdawczym w obu placówkach schronienia udzielono łącznie 135 osobom, w tym 41 dzieciom (90 rodzinom).

Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie współpracowało z Komendą Miejską Policji oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Lublinie przy realizacji projektu pod nazwą „Przyjazne Patrole”. Projekt opiera się na porozumieniu międzyinstytucjonalnym którego celem jest ochrona zdrowia i życia dzieci zagrożonych przemocą i zaniedbaniem, narażonych na traumatyczne przeżycia. Pracownicy Centrum zrealizowali **53** patrole, w trakcie których przeprowadzono 546 rozmów z dziećmi, rodzicami, opiekunami i innymi członkami rodziny. Zrealizowano **194** kontrole rodzin pod kątem zaniedbania. W ramach Przyjaznych Patroli pracownicy Centrum podjęli **5** interwencji na prośbę dyżurnego KMP.

W strukturach CIK funkcjonuje także Ośrodek Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin, zabezpieczający osoby w stanie nietrzeźwości oraz prowadzący oddziaływania interwencyjno-profilaktyczne. Każdego dnia pracownicy OWI prowadzą rozmowy profilaktyczne na temat szkodliwości spożywania alkoholu. W okresie sprawozdawczym w ośrodku były umieszczone **1 292** osoby.

Bezpłatne konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i pedagogiczne) rodziny uzyskują również w **Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie**. Specjaliści zatrudnieni w Dziale, tj. 2 pedagogów, 2 psychologów, świadczyli poradnictwo, m. in. na rzecz rodzin naturalnych.

W roku 2024 tą formą pomocy objętych było **48 rodzin**, które skorzystały z **115** porad. Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwycięzania występujących trudności życiowych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka rodziny.

W ramach interwencji kryzysowej w Mieście Lublin działa Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej wykonujący zadania pomocy społecznej z zakresu administracji rządowej oraz dwa ośrodki wsparcia, tj. Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży - mieszkańek Miasta Lublin oraz Schronisko dla bezdomnych kobiet - mieszkańek Miasta Lublin. Zadanie to zostało zlecone przez Gminę Lublin – miasto na prawach powiatu organizacjom pozarządowym w ramach otwartych konkurów ofert. Łączna wysokość dotacji przekazanej w 2024 r. na funkcjonowanie ww. placówek wyniosła 1 119 800,00 zł. Wskazane wyżej ośrodki świadczą pomoc rodzinom i osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej prowadzony jest przez Caritas Archidiecezji Lubelskiej. Placówka zlokalizowana jest przy ul. Chmielewskiego 9 w Lublinie, dysponuje 25 miejscami i jest czynna całą dobę. Zapewnia schronienie osobom i rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji doświadczania przemocy w rodzinie, oferuje wyżywienie w postaci 3 posiłków dziennie oraz wsparcie rzeczowe: odzież, obuwie, środki higieny osobistej dla dzieci i dorosłych, środki czystości, lekarstwa, pomoce dydaktyczne, zabawki itp. Ponadto mieszkańcom Ośrodka zapewnione jest wsparcie specjalistów, m. in.: psychologa, pedagoga, prawnika, opiekuna – wychowawcy, pracownika socjalnego i terapeuty, a także w miarę potrzeb udzielana jest pomoc medyczno-pielęgniarska i psychiatryczna. Podejmowane przez kadrę działania zapewniają kompleksowe wsparcie ofiary przemocy w rodzinie, m. in. poprzez opracowanie indywidualnego planu pomocy, który prowadzi do przezwyciężenia sytuacji kryzysowej, w której osoba lub rodzina się znalazła. Ponadto Ośrodek prowadzi również całodobowy dyżur telefoniczny, pod którym ofiary przemocy mogą uzyskać poradę i wsparcie. W 2024 roku dotacja z budżetu Państwa wynosiła 660 000,00 zł. Wykorzystana kwota dotacji w okresie od dnia 01.01.2024 r. do dnia 31.12.2024 r. Wyniosła 639 000,77 zł. Z usług Ośrodka skorzystały 62 osoby, w tym 30 osób dorosłych, tj.

28 kobiet i 2 mężczyzn oraz 32 dzieci. Liczba osób korzystających z ośrodka jest wyższa niż w latach poprzednich (w roku 2021 w ośrodku pomoc znalazło 25 osób, w 2022 r. - 46 osób, a w 2023 r. liczba osób które uzyskały wsparcie wynosiła 58 osób).

Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży - mieszkańek Miasta Lublin, ul. Bazylianówka 44 w Lublinie, prowadzony jest przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej. Ośrodek, dysponując 25 miejscami, zabezpiecza potrzeby bytowe, nocleg dla matek i ich dzieci oraz kobiet w ciąży. Mieszkanki Ośrodka otrzymują wsparcie specjalistów: psychologa, pedagoga, prawnika oraz pracownika socjalnego, których pomoc minimalizuje negatywne skutki bezdomności. W domu organizowane są zajęcia mające na celu włączanie mieszkanek do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, kształtowanie umiejętności spędzania czasu wolnego, promowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie uzdolnień i zainteresowań. Podejmowane działania w dużym stopniu przyczyniły się do zmniejszenia zagrożeń związanych z bezdomnością poprzez naukę gospodarności, oszczędności, wzrost umiejętności efektywnego poszukiwania pracy oraz wzrost umiejętności przeciwdziałania i pokonywania problemów życiowych skutkujących bezdomnością. W 2024 r. wysokość dotacji wynosiła 260 800,00 zł. Ze wsparcia Ośrodka skorzystało 31 osób, tj. 11 osób dorosłych (11 kobiet) i 20 dzieci. W porównaniu do roku 2023 zaobserwowano znacząco mniejszą liczbę osób korzystających z placówki (mniej o 18 osób).

Schronisko dla bezdomnych kobiet - mieszkańek Miasta Lublin przy ul. Romantycznej 1 w Lublinie, które prowadzone jest przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej, dysponuje 20 miejscami. Ośrodek zapewniał schronienie, posiłek interwencyjny, żywność, odzież oraz pomoc rzeczową. Mieszkanki Ośrodka otrzymywały wsparcie psychologiczne, prawne oraz w zakresie pracy socjalnej. Praca z bezdomnymi kobietami miała za zadanie pokazanie korzyści płynących z samodzielności i odpowiedzialności za swoje życie, podniesienie samooceny oraz motywowanie do zmian. W ramach pracy socjalnej udzielano informacji o możliwościach uzyskania wsparcia na terenie gminy w zakresie pozyskania mieszkania, podjęcia zatrudnienia oraz rozwiązywania problemów rodzinnych. W 2024 r. dotacja wynosiła 199 000,00 zł. Z usług Ośrodka skorzystały 24 kobiety. Liczba osób, którym udzielono wsparcia wzrosła rok do roku (w porównaniu do roku 2023 z pomocy placówki skorzystało o 6 kobiet więcej).

2. Asystenci rodziny

W 2024 roku w Lublinie zatrudnionych było **15 asystentów rodziny** i kierownik Sekcji ds. asysty rodzinnej. W stosunku do roku 2023 zatrudnienie pozostało na tym samym poziomie. **Wydatki na wynagrodzenia wyniosły 1 224 455,47 zł.**

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z takimi, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby, monitorowali podejmowane przez nich działania, pomagając w rozwiązywaniu sytuacji wieloproblemowych. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi, w celu powrotu pod ich opiekę.

W 2024 r. wsparciem asystenta rodziny objęto **290 rodzin** niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się **583 dzieci**. Asystenci odbyli **6 132 wizyty** w środowisku. Prowadzili konsultacje wychowawcze z rodzicami oraz małoletnimi, wskazując konstruktywne metody wychowawcze w przypadku występowania trudności w tym zakresie, wskazywali również możliwości konstruktywnego spędzania czasu wolnego. Udzielali instrukcji i pomocy załatwianiu spraw urzędowych oraz rozwiązywaniu problemów socjalnych. Odbywali rozmowy na temat prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz dysponowania środkami finansowymi. Ponadto pracownicy pomagali w wyszukiwaniu ofert pracy, w redagowaniu CV, listu motywacyjnego. Asystenci rodziny proponowali rodzinom wsparcie psychologiczne, terapeutyczne, wyszukiwali i polecali poradnie, przychodnie, często także umawiali członków rodzin do specjalistów z zakresu medycyny.

Asystenci rodziny odbywali wizyty w środowiskach w sytuacjach interwencyjnych, w przypadku podejrzenia nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny, w konieczności przeprowadzenia oceny sprawowania opieki nad dziećmi oraz ewentualnego udzielenia niezwłocznej pomocy. Wizyty te często odbywały się wspólnie z pracownikami socjalnymi, policją, czy też kuratorami rodzinnymi. W celu udzielenia kompleksowej pomocy rodzinie, asystenci rodziny pozostawali w stałym kontakcie z instytucjami, fundacjami, stowarzyszeniami, służbą zdrowia i sądami. Podczas nauki dzieci w placówkach edukacyjnych, stale współpracowali z pracownikami szkół, przedszkoli, żłobków i ośrodków szkolno-wychowawczych, ośrodków socjoterapeutycznych, czy też wychowawczych.

W okresie sprawozdawczym zakończono pracę z **113 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (41 przypadków), zaprzestanie współpracy rodziny z asystentem (47 przypadków), brak efektów pracy (10 przypadków) oraz zmiana metody pracy i inne (15 przypadków). Rodzina po zakończeniu współpracy zostaje w systemie pomocy

społecznej i jest nadal systematycznie odwiedzana przez pracownika socjalnego. Takie rodziny są bardzo często objęte również nadzorem kuratora sądowego, z którym współpracują pracownicy socjalni. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w rodzinie i braku nadzoru kuratora sądowego, do Sądu kierowane są pisma o objęcie rodziny takim środkiem zabezpieczającym. Natomiast w przypadku zakończenia współpracy asystenta rodziny z rodziną spowodowanego osiągnięciem celów zawartych w Planie pracy z rodziną, rodzina jest objęta jeszcze trzymiesięcznym monitoringiem.

W 2024 r. asystenci rodziny we współpracy z członkami rodzin i po konsultacji z pracownikami socjalnymi przygotowali lub zaktualizowali **245 planów** pracy z rodziną, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także określały terminy ich realizacji i efekty podjętej pracy. Asystenci dokonywali także okresowej oceny sytuacji rodziny, w której przedstawiali efekty prowadzonych działań oraz zasadność (lub brak zasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2024 r. dokonano i przygotowano na piśmie **320 ocen**.

Główne zadania zrealizowane przez asystentów rodziny dotyczyły:

- podejmowania działań mających na celu pomoc rodzinom w rozwiązywaniu ich problemów socjalnych poprzez dostarczanie informacji i kierowanie do odpowiednich instytucji;
- udzielania pomocy w redagowaniu pism urzędowych, ubieganiu się przez rodziny o świadczenia socjalne, o przydział lub zamianę lokalu mieszkalnego, o umorzenie zadłużeń w opłacie czynszu, itp.;
- udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych poprzez, m.in.: kierowanie członków rodzin do poradni specjalistycznych i rodzinnych, kierowanie do udziału w diagnostyce oraz udziału w formach terapii indywidualnej, rodzinnej, grupowej, terapii uzależnień i grupach wsparcia;
- motywowania do skorzystania z konsultacji psychiatrycznych oraz kierowania członków rodzin do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lublinie;
- informowania o prawidłowościach rozwoju bio-psycho-społecznego dzieci oraz o zaburzeniach tego rozwoju, które wymagają zmiany postaw wychowawczych opiekunów;
- podejmowania działań zamierzających do rozwijania u rodziców umiejętności wychowawczych, motywowania i kierowania na zajęcia rozwijające kompetencje rodzicielskie;
- informowania o możliwej etiologii zachowań dzieci sprawiających trudności wychowawcze, motywowania do podjęcia diagnostyki psychologicznej, pedagogicznej oraz psychiatrycznej oraz do stosowania zaleceń specjalistów;

- motywowania rodziców do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- udzielania pomocy w postępowaniu rekrutacyjnym i pisaniu wniosków o przyjęcie do placówek edukacyjnych;
- edukowania w zakresie funkcjonowania na rynku pracy (szukanie ofert pracy, pisanie CV i listu motywacyjnego, przygotowanie się do rozmów kwalifikacyjnych z potencjalnym pracodawcami);
- uświadomienia wartości pracy i znaczenia utrzymywania pracy zarobkowej przez członków rodzin;
- podejmowania działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny, m.in. poprzez informowanie policji oraz służb medycznych o zaistniałych zagrożeniach oraz poprzez współpracę z kuratorami;
- przygotowania i prowadzenia dokumentacji pracy z rodziną.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin, która nałożyła na asystentów rodziny obowiązek koordynowania poradnictwa skierowanego do kobiet w ciąży i rodzin oczekujących narodzin dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze stwierdzonym w życiu płodowym prawdopodobieństwem dysfunkcji rozwojowych oraz rodzin już wychowujących dzieci z obciążeniami rozwojowymi. Asystenci rodziny udzielają informacji na temat uprawnień związanych z ustawą, motywują do skorzystania z jej zapisów. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie został udostępniony „Katalog możliwego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w Mieście Lublin”², w którym zawarte są informacje dotyczące możliwej pomocy materialnej oraz pozafinansowego wsparcia instytucjonalnego rodzin biologicznych.

W roku 2024 nie było rodzin objętych koordynacją asystenta rodziny w ramach ww. ustawy.

Szkolenia asystentów rodziny

Zgodnie z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy umożliwienie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. Szkolenia asystentów rodziny w roku 2024 odbywały się bezpłatnie. W roku 2024 szkoleniami objęto 15 asystentów rodziny. Tematykę szkoleń przedstawia tabela 3.

² http://mopr.lublin.eu/poradnik/pomoc_specjalistyczna/asystent_rodziny/katalog.pdf

Tabela 3. Tematy szkoleń dla asystentów rodziny przeprowadzonych w 2024 roku

Lp.	Tematyka szkoleń oraz warsztatów	Liczba asystentów rodziny
Szkolenia wewnętrzne		
1	Instruktaż stanowiskowy	2 asystentów rodziny
Szkolenia zewnętrzne		
1	„Szkolenie z procedury NK”	14 asystentów rodziny
2	„Standardy ochrony małoletnich”	2 asystentów rodziny
3	„Zadania rozwojowe”	3 asystentów rodziny
4	„Szkola dla rodziców i wychowawców”	2 asystentów rodziny
5	„Profilaktyka i bezpieczeństwo dzieci w sieci oraz cyberprzemocy”	1 asystent rodziny
6	„Praca z dziećmi doświadczającymi przemocy”	3 asystentów rodziny
7	„Dziecko krzywdzone - zasady i procedury związane ze zgłaszaniem przypadków przemocy”	6 asystentów rodziny

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

3. Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Na terenie Miasta Lublin wszystkie placówki wsparcia dziennego, funkcjonujące na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, prowadzone są przez podmioty pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny i dobrowolny oprócz sytuacji wyjątkowych, kiedy do placówki kieruje sąd.

Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistycznej w szczególności organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne, realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie pracy podwórkowej realizuje działania animacyjne i socjoterapeutyczne.

W ciągu 2024 roku, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowało 9 placówek:

- 7 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej, Placówki dysponowały 210 miejscami i w ciągu 2024 roku objęły opieką 270 dzieci;
- 2 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej, dysponowały 44 miejscami i objęły opieką 57 dzieci;

Łącznie wszystkie placówki dysponowały 254 miejscami, a z ich usług w 2024 roku skorzystało 327 dzieci pochodzących z 254 rodzin.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podst. art. 190 ustawy lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Jedna placówka w Lublinie prowadzi działalność na podstawie art. 228 ust. 5 ustawy, gdyż uzyskała decyzję Prezydenta Miasta Lublin stwierdzającą, że zapewnia dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin zleca uprawnionym podmiotom po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert i dofinansowuje ze środków publicznych koszty ich działalności. Umowy z podmiotami prowadzącymi placówki wsparcia dziennego zostały zawarte na okres od dnia 1 kwietnia 2021 roku do dnia 31 marca 2026 roku.

W roku 2024 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało łącznie **900 000,00 zł.**

Tabela 4. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2024 roku z podziałem na typy

Lp.	Nazwa i adres podmiotu	Nazwa i adres placówki	Liczba miejsc	Typ placówki	Dotacja – dofinansowanie placówki w 2024 r. (zł)
1.	„Fundacja Amigo-Polska” ul. Jaworowskiego 12 20 - 612 Lublin	Specjalistyczny Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy „Domostwo Amigoniańskie” ul. Jaworowskiego 12 20 - 612 Lublin	25	<i>specjalistyczna</i>	236 055,00
2.	Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Tacy Sami” ul. Narutowicza 74a 20 - 019 Lublin	Ośrodek Terapeutyczny ul. Narutowicza 74a 20 - 019 Lublin	19	<i>specjalistyczna</i>	85 945,00
3.	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty ul. Królewska 10, 20 - 109 Lublin	Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego ul. Królewska 10 20 - 109 Lublin	30	<i>opiekuńcza</i>	79 000,00
4.	Fundacja Szczęśliwe Dzieciństwo ul. Jezuicka 4/9, 20 - 113 Lublin	Ośrodek nr 1 „Teatr” ul. Kunickiego 128, 20 - 434 Lublin	40	<i>opiekuńcza</i>	95 000,00
5.		Ośrodek nr 2 „Bliźniak” ul. ks. Michała Słowikowskiego 1 20 - 124 Lublin	35	<i>opiekuńcza</i>	92 000,00
6.	Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo ul. Doświadczalna 46 20 - 236 Lublin	Świetlica Integracyjna „Razem” ul. Doświadczalna 46 20 - 236 Lublin	25	<i>opiekuńcza</i>	58 000,00
7.	Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce ul. Niedźwiedzia 39 02 – 737 Warszawa	Placówka Wsparcia Dziennego „Jutrzenka” ul. Jutrzenki 1, 20 - 538 Lublin	30	<i>opiekuńcza</i>	99 000,00
8.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Lubelski Oddział Regionalny ul. Narutowicza 54, 20 - 016 Lublin	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci ul. Narutowicza 54 20 - 016 Lublin	25	<i>opiekuńcza</i>	59 000,00
9.	Caritas Archidiecezji Lubelskiej ul. Prym. Stefana Wyszyńskiego 2 20-852 Lublin	Świetlica Środowiskowa Caritas ul. Prym. Stefana Wyszyńskiego 2 20-852 Lublin	25	<i>opiekuńcza</i>	96 000,00
Razem:			254		900 000,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublin

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania i w 2024 roku pozyskały i wykorzystały dodatkowe środki finansowe w łącznej wysokości **545 190,00 zł** m.in. z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Alior Banku, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin. W ramach ww. środków zrealizowano **12 projektów dla 120 dzieci** oraz **1 projekt** niefinansowy, realizowany przez Fundację Orange „Mega Misja” **dla 21 dzieci**.

Ponadto w 2024 roku, w związku z trwającymi działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy, na podstawie art. 27 ust 3 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 167 ze zm.) z oferty placówek wsparcia dziennego, za zgodą Wojewody Lubelskiego, mogły korzystać dzieci pochodzenia ukraińskiego. W 2024 roku z oferty jednej placówki - Środowiskowego Ogniska Wychowawczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci skorzystało 8 dzieci pochodzenia ukraińskiego.

W 2024 roku pracownicy zrealizowali 18 wizytacji, które odbyły się w okresie od kwietnia do listopada 2024 roku.

Wyplata dodatków motywacyjnych dla pracowników placówek wsparcia dziennego

W dniu 19 czerwca 2024 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 63 (M. P. z 2024 r. poz. 504) w sprawie rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na lata 2024 – 2027”. Program jest realizowany od dnia 1 lipca 2024 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. Celem Programu jest dofinansowanie wynagrodzeń pracowników wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zatrudnionych na podstawie stosunku pracy m.in. przez podmioty wykonujące zadania publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego.

W okresie od lipca do grudnia 2024 roku z tego tytułu dofinansowano wynagrodzenia 29 pracowników placówek wsparcia dziennego zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w 8 placówkach wsparcia dziennego³, realizujących zadanie publiczne na zlecenie Miasta Lublin, w łącznej wysokości **133 859,16 zł**.

³ W 1 placówce wsparcia dziennego realizującej zadanie publiczne nie ma pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę

4. Pozostałe formy wspierania rodziny

4.1. Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja o tym, że Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Dołączony został także wzór umowy z rodziną wspierającą oraz folder zachęcający kandydatów do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny wspierającej. W 2024 r., z uwagi na brak zainteresowania, nie było rodzin objętych tą formą wsparcia.

4.2. Grupa wsparcia adresowana do rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

W 2024 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie nie prowadzono grup wsparcia dla rodzin naturalnych. W 2025 roku planowane jest wznowienie grup wsparcia dla rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

4.3. Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej

W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej, siedzibie Centrum Aktywności Środowiskowej oraz na terenach przyjaznym dzieciom i rodzinie organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa, dziadków, osób bliskich dziecku) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa), koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. W 2024 roku zorganizowano **56 takich spotkań**, w czasie których rodziny naturalne mogły również skorzystać z porad specjalistów.

4.4. Centrum Aktywności Środowiskowej

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie funkcjonuje również **Centrum Aktywności Środowiskowej**, którego oferta skierowana jest do wszystkich mieszkańców Lublina ze szczególnym uwzględnieniem osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, zamieszkałych na osiedlu Antoniny Grygowej w Lublinie. Centrum Aktywności Środowiskowej realizuje w szczególności zadania z zakresu wspierania osób i rodzin oraz

pobudzania społecznej aktywności, w celu rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów.

Najistotniejsze zadania realizowane przez Centrum obejmowały: wspieranie rodziny w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez zapewnienie opieki wychowawczej dzieciom i młodzieży, pomoc w nauce, stwarzanie warunków do rozwijania zainteresowań i uzdolnień oraz organizację czasu wolnego, zapewnienie pomocy rodzinie, dzieciom i młodzieży sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami poprzez organizację zajęć profilaktycznych, socjoterapeutycznych, korekcyjnych i terapeutycznych oraz udzielanie doraźnej i kompleksowej pomocy osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, które wynikają z dysfunkcji życia rodzinnego i sytuacji kryzysowych o charakterze losowym.

W 2024 roku ze wsparcia Centrum skorzystało łącznie 279 osób (w tym 113 dzieci i młodzieży) spośród których 60 skierowano do uczestnictwa w grupach wsparcia. Dzieci i młodzież są rekrutowane do grup wsparcia przez pracowników socjalnych w drodze wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego z rodzicami lub opiekunami dziecka. Podstawę uczestnictwa w zajęciach stanowi kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodzicem/opiekunem dziecka, określający zakres wsparcia.

5. Potrzeby i rekomendacje w zakresie wspierania rodziny

Zgodnie z zapisami ustawy, jeden asystent rodziny w tym samym czasie może objąć wsparciem maksymalnie 15 rodzin. Mając na uwadze to, że liczba rodzin wymagających wsparcia cały czas utrzymuje się na wysokim poziomie, koniecznym może się okazać zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta rodziny. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe, nie tylko na zatrudnienie asystentów (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych), ale również na ich szkolenie z uwagi na specyfikę nowych zadań. Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny pełni istotną rolę we wspieraniu rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze.

W związku ze zwiększającą się liczbą rodzin pochodzenia ukraińskiego, przybyłych do Lublina z powodu działań wojennych na terenie Ukrainy, należy rozważyć zatrudnienie tłumacza języka ukraińskiego, który wesprze asystentów rodziny w komunikacji z ww. rodzinami, ponieważ istotnym problemem we współpracy tych rodzin z asystentem rodziny jest bariera językowa. Wskazane jest także poszerzenie oferty pomocy dla rodzin ukraińskich, w tym wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych, prawnych, znalezieniu zatrudnienia, podniesieniu kompetencji wychowawczych. Ze względu na fakt, że rodziny te doświadczyły także traumy,

niezbędne są również szkolenia dla pracowników Sekcji ds. asysty rodzinnej, zwłaszcza dotyczące pracy z osobami pochodzenia cudzoziemskiego oraz z doświadczeniem traumy.

Miasto Lublin posiada niewiele miejsc, w których oferowana jest psychoterapia rodzinna oraz małżeńska. Te formy terapii są kluczowe dla przepracowania kryzysów relacyjnych. Terapia wspomaga cały system rodzinny pozwalając poprawić więź i komunikację pomiędzy członkami rodziny, pomaga rozwiązać konflikty. Jest bardzo skuteczna w rozwiązywaniu problemów dzieci i młodzieży. Włączenie całego systemu rodzinnego w pracę nad kryzysem psychicznym młodego człowieka sprzyja trwałym zmianom i niejednokrotnie pomaga uniknąć jego hospitalizacji w szpitalach psychiatrycznych. Częstość występowania takich kryzysów zarówno wśród młodych, jak i dorosłych, w ciągu ostatnich lat stale się nasila. Sytuacja ta powoduje jeszcze większe zapotrzebowanie na pomoc terapeutyczną, często na długotrwałe procesy terapeutyczne (rodzinne i indywidualne), dlatego niezbędne są starania o ułatwienie dostępu do tego typu usług psychoterapeutycznych w Lublinie. Aktualnie (ze względu na długą kolejkę oczekujących - około 200 rodzin), czas oczekiwania na rozpoczęcie terapii w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin wynosi ok 1,5 roku. W celu skrócenia tego czasu, potrzebne byłoby zatrudnienie większej liczby psychologów i poprawa warunków lokalowych Poradni.

Jak wynika z bieżącej analizy, liczba miejsc w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej, ośrodka wsparcia w formie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz ośrodka wsparcia w formie schroniska dla bezdomnych kobiet w pełni zabezpiecza bieżące potrzeby. Obłożenie w stosunku do maksymalnej ilości miejsc w ww. placówkach potwierdza zasadność funkcjonowania tych ośrodków, wskazując jednocześnie, że nie należy redukować ani zwiększać ich ilości. Z tego powodu w 2025 roku przewiduje się utrzymanie liczby miejsc na obecnym poziomie.

Wskazane jest motywowanie podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego do umożliwienia korzystania z ich ofert dzieci pochodzenia ukraińskiego. Ponadto wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na sfinansowanie dodatkowej działalności placówek wsparcia dziennego w celu zwiększania atrakcyjności zajęć oferowanych dla dzieci i młodzieży, a także zapobiegania fluktuacji kadry w placówkach i dbałości o jej profesjonalizm.

II. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny naturalnej.

Pieczą zastępczą jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

1. Rodzinna pieczę zastępcza

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 1122/2011 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 24 listopada 2011 roku, zmienionego zarządzeniem Nr 52/11/2013 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 15 listopada 2013 r., Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie został wyznaczony organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Lublin.

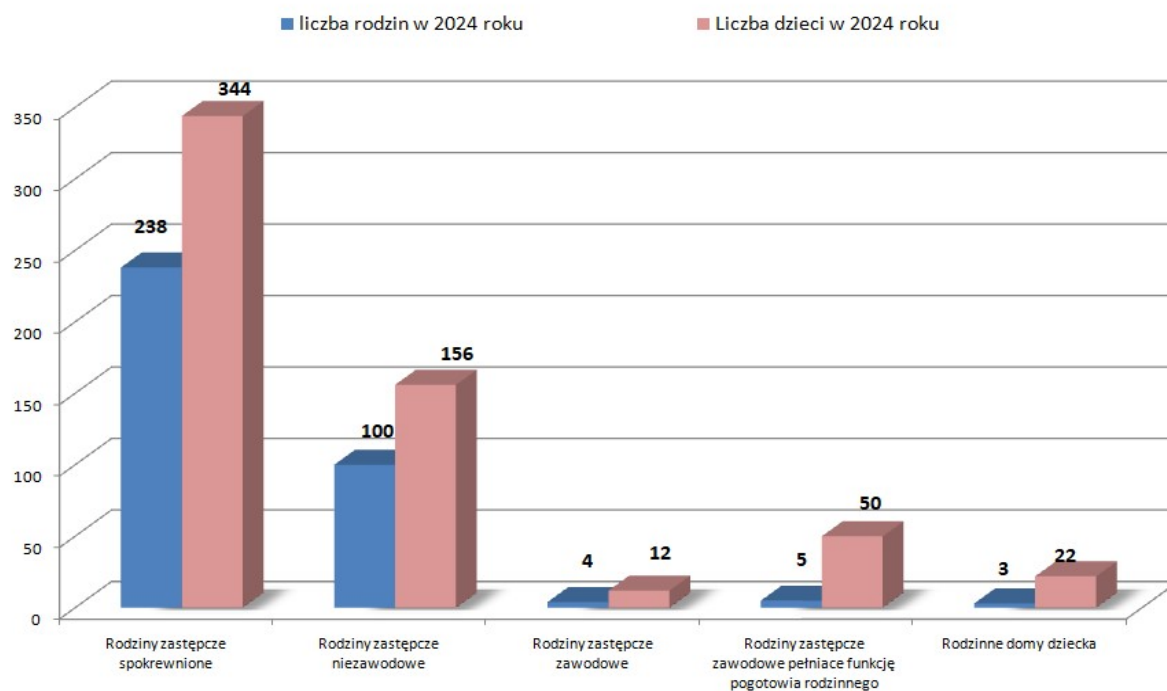
1.1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W roku **2024** na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie **347 rodzin zastępczych**⁴ w których przebywało **560 dzieci**. Funkcjonowały również **3 rodzinne domy dziecka, w których przebywało 22 dzieci**. Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione (**238**) w których wychowywało się **344 dzieci**. Rodzin zastępczych niezawodowych było **100**, a pod ich opieką pozostawało **156 dzieci**. Ponadto w Mieście Lublin funkcjonowało **9 rodzin** zastępczych zawodowych, przebywało w nich **60 dzieci**, w tym 5 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (**48 dzieci**).

W 2024 roku utworzono 1 rodzinny dom dziecka, w którym zostało umieszczonych 5 dzieci. W ww. formach rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 68 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością

⁴ Wykazano rzeczywistą liczbę rodzin – jedna pełniła jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej.

Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich przebywające w 2024 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W funkcjonujących na terenie Miasta Lublin rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka w 2024 roku na mocy orzeczeń sądu umieszczono 87 dzieci.

W okresie sprawozdawczym z rodzin zastępczych odeszło łącznie 69 dzieci, w tym:

- 1) 24 dzieci powróciło do rodzin naturalnych,
- 2) 10 dzieci zostało przysposobionych,
- 3) 5 dzieci umieszczono w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 4) 16 dzieci zostało umieszczonych w innej formie rodzinnej pieczy zastępczej,
- 5) 14 dzieci z innych powodów (zmiana miejsca zamieszkania - przeprowadzka poza Miasto Lublin, zmiana postanowienia Sądu na umieszczenie dziecka pod opieką, bez orzekania o ustanowieniu rodziny zastępczej).

Ponadto w roku 2024 rodziny zastępcze opuściło 45 pełnoletnich wychowanków.

1.2. Świadczenia dla lubelskich rodzin zastępczych

Zgodnie ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z 2025 poz. 49 t.j.), oraz Obwieszczeniami Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 27 marca 2023 r., z dnia 18 kwietnia 2023 r. oraz Obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 marca 2024 r., w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz

wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej, oraz wysokości kwot określonych w umowach rodzinom zastępczym przysługują następujące świadczenia obligatoryjne:

- **świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej niezawodowej i rodzinie zastępczej zawodowej** (1 361,00zł miesięcznie – do dnia 31 maja 2024 r., 1 517,00 zł miesięcznie – od dnia 1 czerwca 2024 r.),
- **świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej** (899,00 zł miesięcznie – do dnia 31 maja 2024 r., 1002,00 zł miesięcznie od dnia 1 czerwca 2024 r.),
- **dodatek na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności** (274,00 zł miesięcznie do dnia 31 maja 2024 r., 306,00 zł miesięcznie od dnia 1 czerwca 2024 r.)
- **dodatek na dziecko umieszczone na podstawie ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich** (274,00 zł miesięcznie do dnia 31 maja 2024 r., 306,00 zł miesięcznie od dnia 1 czerwca 2024 r.),
- **środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego dla rodziny zastępczej niezawodowej i zawodowej** (w przypadku pobytu w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci).

Rodziny zastępcze mogą otrzymać również następujące świadczenia fakultatywne: dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka – raz w roku, świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo, świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki - jednorazowo lub okresowo, jak również świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego (w przypadku rodzin zawodowych).

W sprawie tych świadczeń na mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wydano łącznie **963 decyzje administracyjne**, w tym:

- 228 decyzji dotyczących przyznania świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych – świadczenia obligatoryjne,
- 480 decyzji zmieniających decyzje przyznające świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych – świadczenia obligatoryjne,
- 113 decyzji uchylających decyzje przyznające świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,

- 1 decyzję odmowną dotyczącą świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej,
- 5 decyzji dotyczących świadczeń nienależnie pobranych,
- 22 decyzje przyznające środki finansowe na utrzymanie domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego – świadczenie obligatoryjne (w przypadku pobytu w rodzinie powyżej 3 dzieci),
- 1 decyzję odmowną dotyczącą przyznania środków finansowych na utrzymanie domu jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego,
- 87 decyzji przyznających jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - świadczenia fakultatywne,
- 2 decyzje odmowne dotyczące jednorazowego świadczenia na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – świadczenia fakultatywne,
- 2 decyzje przyznające świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu – świadczenie fakultatywne,
- 18 decyzji przyznających dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania – świadczenie fakultatywne,
- 4 decyzje przyznające świadczenie na inne niezbędne i nieprzewidziane wydatki związane z opieką i wychowaniem dziecka.

W 2024 roku wypłacono **6 525** świadczeń na dzieci przebywające w lubelskich rodzinach zastępczych na łączną kwotę **6 721 641,77 zł⁵**, z tego:

- 5 813 103,08 zł na świadczenia dla dzieci pochodzących z terenu Miasta Lublin,
- 908 538,69 zł na świadczenia dla dzieci pochodzących z 30 innych powiatów, a przebywających w lubelskich rodzinach zastępczych. Wydatki na te świadczenia są refundowane przez powiaty pochodzenia dzieci. Zgodnie z ustawą, koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej ponosi powiat pochodzenia dziecka.

Szczegółowe zestawienie wypłaconych świadczeń zawarto w tabeli nr 8 na stronie 33.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie wypłacał w okresie styczeń – grudzień 2024 r. świadczenia dla 367⁶ rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka zamieszkałych na terenie Miasta Lublin, na 551⁷ dzieci, w tym:

- dla 251 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywało 338 dzieci,

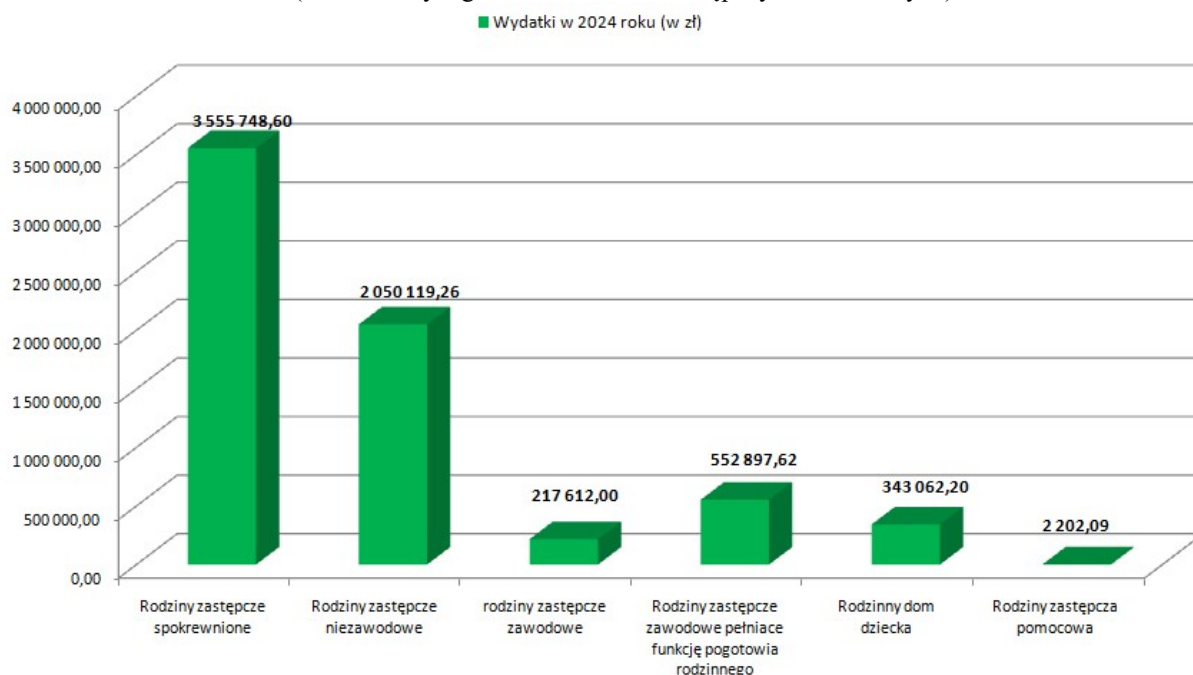
⁵ Ujęto świadczenia wypłacone rodzinom zastępczym, bez wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych.

⁶ Wykazano rzeczywistą liczbę rodzin - trzy rodziny zastępcze spokrewnione mają wypłacane świadczenia z zadań własnych i zadań przejętych (na dzieci pochodzące z M. Lublin i dzieci pochodzące z innego powiatu).

⁷ Wykazano rzeczywistą liczbę dzieci. W ciągu 2024 roku 13 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych przeszło do rodzin zastępczych niezawodowych, rodzin zastępczych spokrewnionych i rodzinnego domu dziecka.

- dla 104 rodzin zastępczych niezawodowych, w których przebywało 142 dzieci,
- dla 9 rodzin zastępczych zawodowych, w których przebywało 62 dzieci, w tym:
 - 5 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w których przebywało 50 dzieci,
 - 4 rodzin zastępczych zawodowych, w których przebywało 12 dzieci,
- dla 3 rodzinnych domów dziecka, w których przebywało 22 dzieci.

Wykres 2. Wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin w 2024 roku (w zł, bez wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych)

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W roku 2024 w 51 lubelskich rodzinach zastępczych, na podstawie porozumień z 30 powiatami, przebywało 71 dzieci z terenu innych powiatów.

Tabela 5. Dzieci z innych powiatów w lubelskich rodzinach zastępczych w 2024 roku

Lp.	Nazwa powiatu	Liczba rodzin zastępczych na terenie Miasta Lublin	Liczba dzieci z innych powiatów na terenie Miasta Lublin
1	Biłgorajski	1	1
2	Radzyński	1	1
3	Zamojski	1	1
4	Niżański	1	1
5	Łęczyński	4	5
6	Lubartowski	2	3
7	Puławski	4	4
8	Lubelski	11	15
9	Krośnieński	1	1
10	Kraśnicki	2	3

11	Białostocki	1	1
12	Pilski	1	3
13	Chełmski	2	2
14	Świdnicki	5	6
15	Parczewski	2	4
16	Zgorzelecki	*0	1
17	Działdowski	**0	1
18	Radomski	1	1
19	Rycki	1	4
20	Włodawski	1	1
21	Nyski	1	1
22	Opatowski	1	1
23	Kołobrzegi	1	1
24	Jasielski	1	1
25	Rybnicki	1	1
26	Miasto Stołeczne Warszawa	1	1
27	Stargardzki	1	2
28	Opolski	1	2
29	Ostrowiecki	**0	1
30	Wołomiński	1	1
	Razem:	51	71

(* rodzina ujęta w Powiecie Parczewskim; ** rodzina ujęta w Miasto Stołeczne Warszawa)

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Dzieci pochodzące z terenu Miasta Lublin mogą zostać umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu, podobnie jak rodziny zamieszkujące na terenie Lublina mogą zostać ustanowione rodzinami zastępczymi dla dzieci pochodzących z innych powiatów. Wynika to, m.in. z faktu umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych mieszkających w innych powiatach, lub też z braku rodzin zastępczych gotowych na przyjęcie dzieci w ich miejscu zamieszkania. Informacje dotyczące lubelskich dzieci umieszczonych na podstawie porozumień w rodzinnej pieczy zastępczej w innych powiatach znajdują się na str. 46 niniejszego opracowania.

Zgodnie z 191 ust. 5 cyt. ustawy powiat, na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dzieci rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, zawiera z powiatem, o którym mowa w ust. 1 - 4 porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 oraz kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Z uwagi na powyższe w 2024 r. podpisano z 13 powiatami łącznie **20** porozumień i aneksów do już zawartych porozumień (w tym: 16 porozumień i 4 aneksy).

Realizacja ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w następującym brzmieniu: „Sąd może powierzyć pełnienie funkcji rodzinie zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka wobec dziecka będącego obywatelem Ukrainy, przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, obywatelowi Ukrainy przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 i który nie spełnia warunków dotyczących rodzin zastępczych lub prowadzących rodzinne domy dziecka w zakresie niezbędnych szkoleń. Do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wobec dziecka będącego obywatelem Ukrainy, przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 i któremu sąd polski powierzył sprawowanie pieczy zastępczej nad dzieckiem będącym obywatelem Ukrainy, przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.”

Zgodnie z powyższym zapisem cyt. ustawy oraz na mocy postanowień Sądu o umieszczeniu **11 dzieci** w rodzinach zastępczych niezawodowych oraz **1 dziecka** w 1 rodzinie zastępczej spokrewnionej, wydano 12 decyzji administracyjnych dotyczących przyznania świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych – (świadczenia obligatoryjne) oraz 12 decyzji przyznających jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanych do rodziny dzieci – (świadczenia fakultatywne) – w kwocie po 500,00 zł na każde dziecko.

W 2024 roku zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz na podstawie wydanych prawomocnych decyzji wypłacono środki finansowe z Funduszu Pomocy Ukrainie na ww. zadanie, w łącznej wysokości **71 493,37 zł** (dla: 6 rodzin zastępczych, 12 dzieci, 66 świadczeń).

1.3. Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziną pomocową może zostać:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r., poz. 49, t.j.) „Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy”. Zgodnie z art. 73 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ww. ustawy, w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Piecza zastępcza może zostać powierzona rodzinie pomocowej, w szczególności w okresie: czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu”.

W 2024 roku 1 rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przebywała na zaplanowanym urlopie. Z uwagi na powyższe wypłacono wynagrodzenia w kwocie 1 037,30 zł dla 2 rodzin, z którymi podpisano 2 umowy o pełnienie funkcji rodziny pomocowej na czas niesprawowania opieki nad dziećmi umieszczonymi w rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego. W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych 3 dzieci, na które wypłacono 6 świadczeń na kwotę 2 202,09 zł.

Tabela 6. Wydatki na rodziny pomocowe w 2024 roku

Wyszczególnienie		Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Lublina ogółem			
1	Rodziny pomocowe, z tego:	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń [zł]	Liczba rodzin pomocowych	Liczba dzieci objętych opieką
1.1	świadczenia na dziecko	6	2.202,09	2	3
1.2	wynagrodzenie rodziny pomocowej	2	1.037,30	2	3
2.	RAZEM:	8	3.239,39	2	3

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

1.4. Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Zgodnie z art. 57 ust. 1a ustawy, w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej,

zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Tabela 7. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Wyszczególnienie		Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Lublina ogółem			
1.	Osoby do pomocy	Liczba wypłaconych wynagrodzeń	Kwota świadczeń [zł]	Liczba osób z którymi zawarto umowę	Liczba rodzin objętych wsparciem
1.1	wynagrodzenie	126	235 475,12 zł	12	11

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W okresie styczeń – grudzień 2024 r. zawarto **17 umów** (7 umów podpisanych w grudniu 2023 roku z okresem obowiązywania od 1 stycznia 2024 roku i 10 umów podpisanych w 2024 r.), z 12 osobami o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w zawodowych rodzinach zastępczych, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci. Stawka za godzinę usług wynosiła: 27,70 zł (kwota obowiązująca w okresie od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 r.), 28,10 zł (kwota obowiązująca w okresie od 1 lipca 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.). Wymiar godzinowy usług w ciągu roku ulegał zmianie z uwagi na sytuację rodziny (zwiększone potrzeby) i wynosił, nie więcej niż: 40 godzin miesięcznie dla 6 rodzin, w tym: 4 zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, 1 rodziny zastępczej zawodowej, 1 rodzinnego domu dziecka, 60 godzin miesięcznie dla 3 rodzin, w tym: 2 zawodowej pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i 1 rodziny zastępczej niezawodowej, 80 godzin miesięcznie dla 2 rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, 1 rodziny zastępczej niezawodowej oraz 1 rodzinnego domu dziecka, 120 godzin dla 1 rodzinnego domu dziecka. Z tej formy pomocy w 2024 r. skorzystało 11 rodzin zastępczych. W 2024 roku wydatki na realizację tego zadania wyniosły **235 475,12 zł**.

1.5. Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka

W Mieście Lublin w 2024 roku funkcjonowało **9 rodzin zastępczych zawodowych**, (w tym: 5 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, 4 rodziny zastępcze zawodowe) oraz **3 rodzinne domy dziecka**. Na podstawie zawartej umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej oraz rodzinnego domu dziecka, rodzinie przysługuje miesięczne wynagrodzenie.

Od dnia 1 lutego 2023 r. zgodnie z art. 85 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje miesięcznie wynagrodzenie nie niższe niż 4 100,00 zł. Rodzinie zastępczej

zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje miesięczne wynagrodzenie nie niższe niż 124% kwoty, o której mowa w ust. 1.

Na podstawie powyższej zmiany w cyt. ustawie oraz zgodnie z zawartymi umowami i aneksami do umów, od dnia 1 lutego 2023 r. wynagrodzenia dla 6 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego wypłacono w kwocie podstawy 5 084,00 zł miesięcznie, dla 4 rodzin zastępczych zawodowych oraz 1 rodzinnego domu dziecka wypłacono wynagrodzenia w kwocie podstawy 4 100,00 zł miesięcznie.

Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, zgodnie z art. 85 ust. 5, otrzymują dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia, w kwocie 1 016,80 zł miesięcznie, jeżeli w rodzinie zastępczej przebywa w okresie dłuższym niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż troje dzieci lub co najmniej jedno dziecko, o którym mowa w art. 81 ustawy (dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności).

Od dnia 1 czerwca 2024 r. na podstawie pkt 2 Obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 marca 2024 r., w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej oraz wysokości kwot określonych w umowach, kwoty określone w umowach, o których mowa w art. 54 ust. 3 pkt 9 i 12a, art. 62 ust. 2 pkt 7, 11 i 14 oraz w art. 75 ust. 2 pkt 6 ustawy – podlegają waloryzacji o nie mniej niż 11,4%. Wobec powyższego zgodnie z zawartymi aneksami do umów, wynagrodzenia 5 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego wypłacono w kwocie podstawy 5 663,58 zł miesięcznie oraz dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia, tj. 1 132,72 zł miesięcznie, dla 4 rodzin zastępczych zawodowych oraz 3 rodzinnych domów dziecka (od dnia 1 lipca 2024 r. zawarto umowę z 1 nowym rodzinnym domem dziecka), wypłacono wynagrodzenie w kwocie po 4 567,40 zł podstawy miesięcznie.

W roku 2024 wynagrodzenia wszystkich **9 rodzin zastępczych zawodowych oraz 3 rodzinnych domów dziecka**, zgodnie z zawartymi umowami wyniosły łącznie **871 498,90 zł**, (w tym dofinansowanie z Funduszu Pracy – 147 270,00 zł), z tego:

- dla rodzin zastępczych zawodowych – **245 787,86 zł** (w tym dofinansowanie z Funduszu Pracy - 46 320,00 zł) - (4 rodziny),
- dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego – **466 713,42 zł**, (w tym dofinansowanie z Funduszu Pracy - 72 000,00 zł) - (5 rodzin),
- dla rodzinnego domu dziecka – **158 997,62 zł**, (w tym dofinansowanie z Funduszu Pracy - 28 950,00 zł) - (3 rodziny).

Realizacja rządowego programu „Dofinansowanie do wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka na lata 2024 – 2027”.

Od dnia 1 lipca 2024 r. zgodnie z zawartymi 12 umowami z **9 rodzinami zastępczymi zawodowymi i 3 rodzinami prowadzącymi rodzinny dom dziecka**, w sprawie przyznania dofinansowania do wynagrodzenia w związku z uchwaleniem rządowego programu „Dofinansowanie do wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka na lata 2024 – 2027”, stanowiącego załącznik do Uchwały nr 61 rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. (M. P. z 2024 r. poz. 507), wypłacono dofinansowanie do wynagrodzeń dla łącznie 12 rodzin, w kwocie po 1 000,00 zł brutto miesięcznie.

Za okres od miesiąca lipca 2024 r. do miesiąca grudnia 2024 r., na realizację powyższego zadania wypłacono środki finansowe na dofinansowania do wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka łączną kwotę **85 840,80 zł** (72 świadczenia).

Tabela 8. Wydatki na rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin w okresie I – XII 2024 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE		Zadania własne				Zadania przejęte od od innych JST do realizacji na podstawie porozumień i umów				RODZINY ZASTĘPCZE I RODZINNE DOMY DZIECKA FUNKCJONUJĄCE NA TERENIE LUBLINA OGÓŁEM			
		LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ [ZŁ]	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI	LICZBA ŚWIADCZEŃ	KWOTA ŚWIADCZEŃ W ZŁ	LICZBA RODZIN	LICZBA DZIECI
L.p.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	14	15	16	17
1	RODZINY ZASTĘPCZE - OGÓŁEM	5 861	6 498 109,42	318	480	828	945 559,16	52	71	6 689	7 443 668,58	367	551
2	RODZINY ZASTĘPCZE SPOKREWNIONE I NIEZAWODOWE OGÓŁEM:	4 946	4 769 976,85	307	412	748	835 891,01	51	68	5 694	5 605 867,86	355	480
2.1	Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, w tym:	3 733	3 221 509,22	227	304	361	334 239,38	27	34	4 094	3 555 748,60	251	338
2.1.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	3 269	3 080 008,07	227	304	347	326 913,31	27	34	3 616	3 406 921,38	251	338
2.1.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	440	126 401,15	37	41	9	2 626,07	1	1	449	129 027,22	38	42
2.1.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.1.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	21	13 700,00	17	21	5	4 700,00	4	5	26	18 400,00	21	26
2.1.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.1.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	3	1 400,00	2	3	0	0,00	0	0	3	1 400,00	2	3
2.2	Rodziny zastępcze niezawodowe z dzieckiem, w tym:	1 213	1 548 467,63	80	108	387	501 651,63	24	34	1 600	2 050 119,26	104	142
2.2.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	1 044	1 488 033,31	80	108	346	485 627,57	24	34	1 390	1 973 660,88	104	142
2.2.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	145	41 934,32	12	14	34	9 724,06	3	3	179	51 658,38	15	17

2.2.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
2.2.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	15	13 500,00	13	15	7	6 300,00	4	7	22	19 800,00	17	22
2.2.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	1	1 000,00	1	1	0	0,00	0	0	1	1 000,00	1	1
2.2.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	8	4 000,00	3	8	0	0,00	0	0	8	4 000,00	3	8
2.2.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3	RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE I RODZINE DOMY DZIECKA OGÓŁEM:	915	1 728 132,57	12	79	80	109 668,15	2	5	995	1 837 800,72	12	84
3.1	Rodziny zastępcze zawodowe, w tym:	219	417 079,86	4	12	0	0,00	0	0	219	417 079,86	4	12
3.1.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	144	209 088,00	4	12	0	0,00	0	0	144	209 088,00	4	12
3.1.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	24	7 024,00	1	2	0	0,00	0	0	24	7 024,00	1	2
3.1.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	3	1 500,00	1	3	0	0,00	0	0	3	1 500,00	1	3
3.1.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.1.8	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0

3.1.9	wynagrodzenie za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	48	199 467,86	4	12	0	0,00	0	0	48	199 467,86	4	12
3.2	Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, z tego:	469	947 611,04	5	50	0	0,00	0	0	469	947 611,04	5	50
3.2.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	351	468 061,75	5	50	0	0,00	0	0	351	468 061,75	5	50
3.2.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	19	4 882,48	3	4	0	0,00	0	0	19	4 882,48	3	4
3.2.3	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.2.4	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	23	11 550,00	5	23	0	0,00	0	0	23	11 550,00	5	23
3.2.5	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	1	6 000,00	1	6	0	0,00	0	0	1	6 000,00	1	6
3.2.6	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.2.7	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	15	62 403,39	5	50	0	0,00	0	0	15	62 403,39	5	50
3.2.8	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0
3.2.9	wynagrodzenie za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej	60	394 713,42	5	50	0	0,00	0	0	60	394 713,42	5	50
3.3.	Rodzinne domy dziecka	227	363 441,67	3	17	80	109 668,15	2	5	307	473 109,82	3	22
3.3.1	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonego dziecka	154	215 773,51	3	17	42	60 563,76	2	5	196	276 337,27	3	22
3.3.2	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	22	6 613,54	2	4	13	3 662,26	1	1	35	10 275,80	3	5
3.3.3	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	7	6 700,00	3	7	0	0,00	0	0	7	6 700,00	3	7
3.3.4	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0	0	0,00	0	0

	zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki												
3.3.5	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	3	1 500,00	1	3	2	2 000,00	1	2	5	3 500,00	2	5
3.3.6	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	6	23 094,13	3	17	3	3 755,00	2	5	9	26 849,13	3	22
3.3.7	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu	2	15 333,34	2	14	1	2 666,66	1	2	3	18 000,00	2	16
3.3.8	świadczenie na pokrycie innych nieprzewidzianych wydatków	2	1 400,00	1	7	0	0,00	0	0	2	1 400,00	1	7
3.3.9	wynagrodzenie za pełnienie funkcji rodzinnego domu dziecka	31	93 027,15	3	17	19	37 020,47	2	5	50	130 047,62	3	22

UWAGI:

1) dane wykazane narastająco, uwzględniono wszystkie rodziny i dzieci w nich przebywające w okresie sprawozdawczym, które otrzymały pomoc finansową;

2) w wypadku rodziny, która pełni podwójną funkcję (np. jednocześnie rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej) należy wykazać ją zarówno w wierszu nr. 2.1 jak i w wierszu 2.2, a w wierszu nr 2 wykazać faktyczną liczbę (tj 1.);

3) przez "LICZBA DZIECI" należy rozumieć dzieci objęte rodzinną pieczę zastępczą;

4)Uwzględniono wydatki z realizacji umów dofinansowanych środkami z budżetu państwa;

1.6. Pozostałe formy wsparcia rodzin zastępczych i działania na rzecz rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin

W ramach działań na rzecz rodzin zastępczych i rozwoju systemu pieczy zastępczej, Dział ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej realizował wiele innych zadań, które zaprezentowano niniejszym podrozdziale.

Projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”

W 2024 roku kontynuowano realizację Projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”. W dniu 27 sierpnia 2020 r. została podpisana umowa Nr 1123 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój lata 2014-2020 – Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnych, PI 9iv: Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, pomiędzy Wojewodą Lubelskim a Miastem Lublin.

W ramach projektu objęto wsparciem **310 rodzin zastępczych** (w tym 226 rodzin zastępczych spokrewnionych, 73 rodziny zastępcze niezawodowe i 11 rodzin zastępczych zawodowych) w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19.

W ramach projektu przekazano łącznie:

- 93 sztuk sprzętu komputerowego dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Umowy w sprawie użyczenia sprzętu komputerowego z rodzinami zastępczymi zostały zawarte do dnia 30 września 2025 r.,
- 8 290 maseczek, 42 400 rękawiczek, 843 litrów środków dezynfekcyjnych,
- wyposażono 7 miejsc kwarantanny/izolacji.

W roku 2024 na skutek zmiany zarządzenia opiekuńczego lub zmiany miejsca zamieszkania rodzin zastępczych poza Miasto Lublin, wypowiedziano 7 umów w sprawie użyczenia sprzętu komputerowego. 1 komputer został przekazany prowadzącemu rodzinny dom dziecka.

Wspieranie i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych przyjęcia dziecka do rodziny zastępczej, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, współpracy rodziny zastępczej z rodziną naturalną dziecka, sposobów skutecznego

komunikowania się w rodzinie, przezwyciężania trudności szkolnych dziecka, poszerzania kompetencji wychowawczych;

- w ramach poradnictwa pedagogicznego: problemów wychowawczych wynikających z historii życia dziecka, kontaktów opiekunów zastępczych z rodziną naturalną dziecka, postaw rodziców zastępczych wobec problemów dziecka, metod wychowawczych stosowanych przez opiekunów zastępczych, kierowania rodzin zastępczych do lekarzy specjalistów, specjalistycznej pomocy psychologicznej i pedagogicznej, udzielania wskazówek o możliwości skierowania dzieci do placówek specjalistycznych i wsparcia dziennego.

Szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

W 2022 roku pracownik Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej MOPR w Lublinie ukończył szkolenie dla trenerów PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza oraz PRIDE: Adopcja. Przeszkolenie pracownika umożliwiło efektywne szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe w ramach zasobów kadrowych Ośrodka. W 2023 r. ww. pracownik ukończył szkolenie dla trenerów PRIDE: Rodzina Zastępcza Zawodowa. Dzięki powyższemu, w ramach pracy Ośrodka można szkolić kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe. Planowane jest również skierowanie na szkolenie dla trenerów kolejnego pracownika Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej. Wszystkie te działania mają na celu przeszkolenie jak największej liczby kandydatów na rodziny zastępcze.

W 2024 roku pracownicy MOPR w Lublinie przeprowadzili szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej pt. „PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza”. W szkoleniu tym brało udział 12 osób (9 rodzin). W październiku 2024 r. rozpoczęło się kolejne szkolenie dla kandydatów prowadzone przez pracowników Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. W szkoleniu tym bierze udział 13 osób (9 rodzin). Szkolenie obejmuje 65 godzin dydaktycznych, w tym 7 godzin konsultacji indywidualnych i 10 godzin praktyk.

Ponadto pracownicy MOPR w Lublinie w 2024 roku przeprowadzili 2 szkolenia dla kandydatów na rodzinę zastępczą zawodową i zawodową pełniącą funkcję pogotowia rodzinnego (1 rodzina). Szkolenia te obejmują odpowiednio 15 i 10 godzin dydaktycznych.

Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w systemie rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 129 ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka.

Przeprowadzono **831 ocen** sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i przekazano na piśmie **831 opinii** o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej do właściwych sądów. Ocen tych dokonano w celu ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikacji planu pomocy dziecku, monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie, oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb oraz oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Ocena dotyczyła **411 dzieci**. W przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat oceny dokonywano nie rzadziej niż co 3 miesiące. Sytuacja dzieci starszych podlegała ocenie nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

W ocenie sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej mogli uczestniczyć ich opiekunowie zastępczy, a także rodzice naturalni, jeżeli nie zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej. O terminach posiedzeń zespołu oceniającego zawiadamiano rodziców biologicznych, opiekunów zastępczych dzieci, których sytuację oceniano oraz pracowników Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie. W procesie oceny brali udział psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownik socjalny sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych, w przypadku kiedy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora, asystent rodziny w przypadku gdy rodzina naturalna była objęta asystenturą, pracownik socjalny pracujący z rodziną biologiczną dzieci, pracownik Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym, w przypadku dzieci zbliżających się do osiągnięcia pełnoletności oraz pracownik Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie, w przypadku dzieci zgłoszonych do przysposobienia.

Dokonywanie ocen funkcjonowania rodzin zastępczych w kontekście jakości sprawowanej przez nie opieki

Działając na podstawie art. 132 ustawy, dokonano oceny 107 rodzin zastępczych w odniesieniu do predyspozycji posiadanych przez opiekunów oraz jakości opieki sprawowanej nad powierzonymi im dziećmi. Oceny dokonywano w składzie: psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownik socjalny w sytuacji, gdy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora.

Działania diagnostyczno-konsultacyjne w celu pozyskiwania, szkolenia i kwalifikowania osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Psycholodzy zatrudnieni w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej przeprowadzili badania psychologiczne **108 osób** będących kandydatami na rodziny zastępcze lub istniejącymi rodzinami zastępczymi. W 2024 r. wydano **69 opinii** dotyczących

motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, w tym opinie sporządzone o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej. W celach diagnostycznych zakupiono Testy Kompetencji Rodzicielskich (zeszyty testowe oraz arkusze wyników), które przeznaczone są do pomiaru kompetencji rodzicielskich kandydatów i opiekunów zastępczych oraz Kwestionariusze do Oceny Kandydatów na Rodziców Adopcyjnych, Opiekunów Prawnych Mediatorów CUIDA (arkusze wyników, arkusze odpowiedzi oraz arkusze z instrukcją). Testy Kompetencji Rodzicielskich pozwalają na zidentyfikowanie mocnych i słabych stron kandydatów oraz istniejących rodzin zastępczych oraz wychwycenie ewentualnych błędów popełnianych przez nich w procesie wychowania dzieci. Testy stosowane wspólnie z kwestionariuszem CUIDA pozwalają uzyskać pełniejszy obraz predyspozycji do rodzicielstwa zastępczego. Kwestionariusz CUIDA pozwala na ocenę zmiennych osobowościowych, stylów wychowania i zdolności danej osoby do zapewnienia odpowiedniej opieki dziecku biologicznemu, adoptowanemu, w rodzinie zastępczej, w placówce opiekuńczej, a także osobie starszej czy niepełnosprawnej. Kwestionariusz CUIDA oraz Testy Kompetencji Rodzicielskich zostały sfinansowane ze środków Miasta Lublin.

W 2024 roku Komisja ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka⁸ odbyła 78 posiedzeń.

Wynikiem prac Komisji było:

- sporządzenie 60 protokołów dotyczących spełniania przez kandydatów wymogów, o których mowa w art. 42 ust. 1-2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (17 rodzin nie spełniało warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, o których mowa w art. 42 ust. 1-2 ustawy),
- sporządzenie 10 wstępnych akceptacji kandydatów (rodzin) do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka (10 rodzin, spełniało warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej),
- wydanie 8 zaświadczeń kwalifikacyjnych dla 8 rodzin/kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.

⁸

Działająca na podstawie Zarządzenia nr 196/2015 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dn. 31.12.2015 r., ze zmianami w sprawie powołania Komisji ds. kwalifikowania do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz ustalenia wzorów dokumentów obowiązujących w postępowaniu dotyczącym kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Sporządzanie diagnoz psychofizycznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej (zgodnie z art. 38 ust. 1 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

W roku 2024 psychologowie i pedagodzy sporządzili łącznie **55 diagnoz** psychofizycznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. W tym celu korzystano z licencji programu komputerowego KomKod moduł KORP – Karty Oceny Rozwoju Psychoruchowego – wystandaryzowane narzędzie diagnostyczne, przeznaczone do wstępnej oceny rozwoju dziecka, które są wykorzystywane do diagnoz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz KOZE – Karty Oceny Zachowania i Emocji.

Przekazywanie do właściwych sądów wniosków o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania sytuacji prawnej (zgodnie z art. 47 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

W roku 2024 przekazano łącznie 29 wniosków o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej celem uregulowania ich sytuacji prawnej.

Sporządzanie pozwów o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci

Zgodnie z art. 38 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w 2023 roku Dział ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej sporządził łącznie 42 pozwów o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz 48 dzieci pochodzących z Lublina i przebywających w rodzinach zastępczych. W związku z brakiem realizacji przez część rodziców zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, przygotowano 18 wniosków do komorników o egzekucję świadczeń alimentacyjnych na rzecz 23 dzieci.

Działalność informacyjna, upowszechnianie wiedzy i promowanie ruchu rodzicielstwa zastępczego

W okresie sprawozdawczym do siedziby działu zgłosiły się 23 rodziny zamierzające podjąć starania o ustanowienie ich rodzinami zastępczymi, z którymi przeprowadzono 30 spotkań informacyjnych na temat warunków, jakie muszą spełniać kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie prowadzi regularne kampanie promujące rodzicielstwo zastępcze. W pojazdach MPK umieszczano plakaty promujące rodzicielstwo zastępcze. Odbywają się także cyklicznie audycje telewizyjne z udziałem pracowników MOPR w Lublinie. Pracownicy MOPR w Lublinie brali udział w programach

TVP3 Lublin (Poranek Między Wisłą a Bugiem, Panorama Lubelska oraz Strefa Otwarta), które dotyczyły poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze. Ponadto prowadzono działania informacyjne (np. w parafialnych kościołach na terenie Miasta Lublin) oraz poradnictwo. W miarę możliwości tworzone są oferty świadczeń fakultatywnych dla istniejących i nowo powstających rodzin zastępczych. Akcje promocyjne mają na celu pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz zwiększenie liczby rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.

W dniu 4 czerwca 2024 r. odbył się piknik organizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie z okazji obchodzonego w dniu 30 maja Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. W wydarzeniu wzięła udział Pani Anna Augustyniak Zastępca Prezydenta Miasta Lublin ds. Społecznych oraz przedstawiciele władz samorządowych, dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych i ich wychowankowie, rodziny zastępcze z dziećmi, przedstawiciele policji, a także mieszkańcy Miasta Lublin.

Celem pikniku była promocja rodzicielstwa zastępczego. Rodziny zastępcze odmieniają świat dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych. Dają im poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa, możliwość dzielenia się codziennymi smutkami i radościami, ale przede wszystkim tworzą dla nich ciepły i bezpieczny, rodzinny dom.

W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego na terenie Miasta Lublin rozwieszono plakaty informacyjne na temat poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych oraz poszukiwania osób chętnych do pełnienia funkcji rodzin wspierających, rozdawano ulotki oraz broszury na temat rodzicielstwa zastępczego oraz ulotki na temat rodzin wspierających i broszury na temat asystentury rodziny. Zakupiono również nagrody, które zostały przekazane dzieciom uczestniczącym w zabawach i konkursach podczas Festynu zorganizowanego z okazji obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. Łączna kwota wydatku, która została poniesiona na organizację Dnia Rodzicielstwa Zastępczego wyniosła 1 051,93 zł.

Informacje na temat dzieci z uregulowaną sytuacją prawną

Do Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie przekazano informację na temat 26 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W informacjach tych uwzględniono opinię dotyczącą charakteru więzi łączącej dziecko z aktualnym opiekunem.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych z rodzinami zastępczymi oraz wychowankami umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej

W roku 2024 pracownicy socjalni Sekcji ds. wsparcia rodzin zastępczych prowadzili systematyczną pracę socjalną z rodzinami zastępczymi oraz wychowankami umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni przeprowadzali również wywiady środowiskowe z rodzinami zastępczymi, które ubiegały się o świadczenia z ustawy o pomocy społecznej oraz z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

W okresie sprawozdawczym pracownicy socjalni pracowali z **187 rodzinami** zastępczymi, w których umieszczonych było **332 dzieci** (w tym pełnoletni wychowankowie, pozostający w rodzinie zastępczej). Odbyli **760 wizyt** w środowisku. Uczestniczyli w 361 spotkaniach, w czasie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 62 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych (na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 361 informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 62 informacje o rodzinach zastępczych).

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, przygotowano i przesłano do właściwych sądów 287 informacji o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci. Pracownicy socjalni uczestniczyli również w posiedzeniach komisji ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Odpłatność rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na terenie Miasta Lublin, oraz za pobyt dzieci z terenu Miasta Lublin w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów

Zgodnie z art. 193 ust. 1 cyt. ustawy, za pobyt dziecka w pieczy zastępczej rodzice ponoszą miesięczną opłatę w wysokości przyznanych świadczeń i dodatków, o których mowa w art. 80 ust. 1 i art. 81.

W okresie od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2024 r. wydano łącznie **89 decyzji** administracyjnych odstępujących od ustalania opłaty za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej. Szczegółowe warunki wydawania decyzji o odstąpieniu od ustalania tej opłaty zawarte są w uchwale nr 1194/XL/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 26 maja 2022 r., w sprawie szczegółowych warunków umorzenia w całości lub w części łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub zakładzie rehabilitacji leczniczej.

W celu realizacji zadania sporządzono **185** zawiadomień o wszczęciu postępowania o ustalenie opłaty za pobyt w pieczy zastępczej dziecka. Z uwagi na konieczność ustalenia adresu zamieszkania rodziców dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej prowadzony był systematyczny kontakt z rodzinami zastępczymi, stała weryfikacja w dostępnych systemach informatycznych, jak również wystąpiono z wnioskami do Krajowego Rejestru Karnego i Urzędu Stanu Cywilnego.

1.7. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2024 r. w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych było **10** koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz kierownik Sekcji. Wydatki na ich wynagrodzenia wyniosły **892 927,18 zł**.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze 170 rodzinami zastępczymi, w których umieszczonych było 238 dzieci oraz 3 rodzinnymi domami dziecka, w których umieszczonych było 22 dzieci. Odbyli 1590 wizyt środowisku.

Uczestniczyli w 470 spotkaniach, w trakcie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 45 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych. Na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 470 informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 45 informacji o rodzinach zastępczych. Koordynatorzy sporządzali przy współpracy z rodziną zastępczą oraz asystentem rodziny (w przypadku gdy rodzice dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej byli objęci pomocą asystenta rodziny) plany pomocy dziecku oraz jego modyfikacje podczas dokonywanej oceny sytuacji dziecka.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przygotowali i przesłali do właściwych sądów **315** informacji o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci.

W ujęciu merytorycznym bieżąca praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z rodzinami zastępczymi polegała, między innymi na:

- 1) rozpoznawaniu sytuacji i potrzeb dzieci przebywających w rodzinach zastępczych,
- 2) rozpoznawaniu i ocenie jakości wykonywania przez opiekunów zastępczych zadań wynikających ze sprawowanej funkcji,
- 3) motywowaniu i kierowaniu opiekunów zastępczych do skorzystania ze specjalistycznej pomocy (poradni psychologiczno-pedagogicznych, poradni logopedycznych, poradni specjalistycznych i rodzinnych, placówek wsparcia dziennego, ośrodków medycznych, fundacji i stowarzyszeń, punktu konsultacyjno-doradczego działającego w MOPR

w Lublinie itp.) w celu wsparcia rodziny w zapewnieniu dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju,

- 4) poszukiwaniu pomocy w nauce dla dzieci poprzez kontakt ze świetlicami, wolontariuszami organizacji pozarządowych, poprzez motywowanie opiekunów do zapewnienia dzieciom korepetycji lub udziału w zajęciach wyrównawczych,
- 5) motywowaniu, w wyjątkowych przypadkach, opiekunów zastępczych do zmiany placówek edukacyjnych dzieci na takie, które w sposób optymalny odpowiadałyby ich specjalnym potrzebom,
- 6) motywowaniu dzieci do rozwijania zainteresowań,
- 7) występowaniu do szkół z wnioskami o nadesłanie opinii o sytuacji szkolnej i wychowawczej dzieci oraz informacji o współpracy opiekunów zastępczych z placówkami edukacyjnymi,
- 8) nawiązywaniu kontaktu z jego rodzicami biologicznymi w celu całościowego poznania sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej,
- 9) udzielaniu pomocy w sytuacjach trudności wychowawczych sprawianych przez wychowanków,
- 10) udzielaniu wsparcia dorosłym wychowankom rodzin zastępczych, którzy zamieszkują wspólnie z rodzinami zastępczymi objętymi pracą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z racji opieki nad innymi małoletnimi dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej,
- 11) udzielaniu pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych poprzez pokierowanie ich do odpowiednich instytucji,
- 12) czynnym udziale w realizacji projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”,
- 13) podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin,
- 14) przygotowywaniu i prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną zastępczą.

Zgodnie z art. 77 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i poprzez samokształcenie. W roku 2024 szkoleniami objęto 10 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Tematykę poszczególnych szkoleń przedstawia tabela 9.

Tabela 9. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2024 roku

Lp.	Tematyka szkoleń, konferencji oraz warsztatów	Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej
SZKOLENIA WEWNĘTRZNE		
1	Instruktaż stanowiskowy.	1 koordynator
SZKOLENIA ZEWNĘTRZNE, GRUPY, KURSY		
1	„System wsparcia i ochrony dzieci w Polsce” Polskie Towarzystwo Superwizji Pracy Socjalnej	3 koordynatorów
2	„Praca koordynatora z klientem trudnym”- Fundacja EY	1 koordynator
3	Szkolenie „Zadania rozwojowe” Polskie Towarzystwo Superwizji Pracy Socjalnej	4 koordynatorów
4	„Praca z dziećmi doświadczającymi przemocy”, Polskie Towarzystwo Superwizji Pracy Socjalnej	4 koordynatorów
5	Warsztaty „Rodzeństwo bez rywalizacji” Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin	5 koordynatorów
6	Warsztaty „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły” Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin	1 koordynator
7	Szkolenie „System wsparcia i ochrony dzieci w Polsce” Polskie Towarzystwo Superwizji Pracy Socjalnej	1 koordynator
8	Szkolenie „Praca z dziećmi doświadczającymi przemocy” - Polskie Towarzystwo Superwizji Pracy Socjalnej	3 koordynatorów
9	Szkolenie „Niekochane dziecko i świat jego uczuć. Doświadczenia z relacji z dziećmi niekochanymi” - Fundacja EY	2 koordynatorów
10	Konferencja „W służbie dziecku i rodzinie”	2 koordynatorów
11	Szkolenie „ Dzieci z rodzin z problemem alkoholowym w pieczy zastępczej”	3 koordynatorów

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

2. Rodzinna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach

Zgodnie z art. 191 cyt. ustawy, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w innym powiecie. Podstawę zwrotu wydatków stanowi porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie oraz kosztów objęcia rodziny zastępczej opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Miasto Lublin w skali całego 2024 roku poniosło wydatki związane z refundacją wypłaconych świadczeń dla **100 dzieci**, które przebywały w rodzinnej formie pieczy

zastępczej na terenie innych powiatów – w 72 rodzinach zastępczych (na mocy porozumień zawartych z 28 powiatami). W 2024 roku wydatki na ten cel wynosiły **2 057 316,90 zł**⁹

W powyższej kwocie zawierają się wydatki w wysokości: 1 852 611,69 zł – świadczenia w ramach systemu pieczy zastępczej – na pokrycie kosztów utrzymania dzieci, wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych, osób zatrudnionych do pomocy i osób prowadzących rodzinny dom dziecka; 204 705,21 zł – wydatki na pokrycie kosztów koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej (środki finansowe przekazane dla 20 powiatów).

Tabela 10. Lubelskie dzieci pod opieką zastępczą świadczoną na terenie innych powiatów w 2024 roku

lp.	Powiat	Liczba rodzin na terenie innych powiatów	Liczba dzieci lubelskich na terenie innych powiatów	Oplata gminy	Oplata powiatu	Wydatki (koszt utrzymania dzieci lubelskich na terenie innych powiatów)
1	Miasto Biała Podlaska	1	1	28 005,55	28 005,64	56 011,19
2	Biłgorajski	2	2	3 185,70	29 462,96	32 648,66
3	Miasto Chełm	1	1	11 190,70	11 190,74	22 381,44
4	Chełmski	2	4	5 011,03	19 192,96	24 203,99
5	Częstochowski	1	1	6 630,23	6 630,26	13 260,49
6	Głogowski	1	1	0,00	408,14	408,14
7	Miasto Gdańsk	1	1	8 712,00	8 712,00	17 424,00
8	Hrubieszowski	1	1	0,00	14 390,00	14 390,00
	zwrot			0,00	-1 517,00	-1 517,00
9	Janowski	3	4	46 770,48	71 887,88	118 658,36
10	Jasielski	1	1	7 982,10	18 625,01	26 607,11
11	Kraśnicki	6	11	118 326,04	156 439,44	274 765,48
	zwrot			-971,18	-971,19	-1 942,37
12	Miasto Kielce	1	1	0,03	0,03	0,06
13	Miasto Kalisz	1	1	2 197,92	2 197,92	4 395,84
14	Kołobrzesci	1	1	8 712,00	8 712,00	17 424,00
15	Kościański	1	1	0,00	64 480,52	64 480,52
16	Leski	1	2	18 711,98	56 134,90	74 846,88
17	Lubartowski	4	4	23 635,19	47 795,93	71 431,12
18	Lubelski	22	32	215 650,49	332 666,24	548 316,73
19	Łęczyński	7	10	53 911,49	101 554,89	155 466,38
20	Opolski	2	6	55 481,87	75 408,68	130 890,55
21	Parczewski	1	1	0,00	20 936,00	20 936,00
22	Puławski	2	2	15 806,22	21 909,34	37 715,56
23	Staszowski	1	1	6 164,11	6 164,12	12 328,23

⁹ W tym wydatki na wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe oraz osoby zatrudnione do pomocy przy sprawozdaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich oraz koszty koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

24	Świdnicki	3	4	64 013,97	64 014,03	128 028,00
25	Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie	2	3	7 039,00	27 646,77	34 685,77
26	Wielicki	1	1	0,00	108 785,60	108 785,60
27	Wołomiński	2	2	7 131,84	25 730,33	32 862,17
28	Zamojski	1	1	0,00	17 424,00	17 424,00
Razem:		73	101	713 298,76	1 344 018,14	2 057 316,90

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Wśród dzieci, za które Miasto Lublin ponosiło odpłatność w 2024 roku było **1 dziecko cudzoziemskie**, które przebywało w niezawodowej rodzinie zastępczej na terenie powiatu lubartowskiego, wysokość wydatków stanowiła kwota **17 424,00 zł** (12 świadczeń) Środki na ten cel pochodziły z budżetu państwa.

3. Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

3.1. Placówki opiekuńczo–wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.¹⁰

¹⁰ Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;
- interwencyjnego¹¹;
- specjalistyczno–terapeutycznego¹²;
- rodzinnego¹³.

Placówka opiekuńczo–wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno–terapeutycznego.

Do dnia 30 czerwca 2024 roku w Lublinie funkcjonowało 20 placówek opiekuńczo-wychowawczych. Od 1 lipca 2024 roku funkcjonowało 18 placówek.

Były to:

- 1) 3 placówki socjalizacyjne,
- 2) 2 placówki rodzinne¹⁴,
- 3) 12 placówek łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej,
- 4) 1 placówka interwencyjna.

Miasto Lublin według stanu na dzień 31.12.2024 r. prowadziło 15 placówek (1 socjalizacyjną, 1 interwencyjną, 1 rodzinną, 12 łączących funkcję socjalizacyjną i interwencyjną). Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie, działały 3 placówki: 2 placówki socjalizacyjne (Dom Młodzieży SOS nr 1 i Dom Młodzieży SOS nr 2) i 1 placówka typu rodzinnego (Rodzinny Dom im. św. Dominika). Z dniem 30 czerwca 2024 roku zakończyły działalność 2 placówki typu rodzinnego: Dom im. Matki Weroniki, Rodzinny Dom im. Serca Jezusa).

Umowy zlecające prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych zawarte są na okres od dnia 1 kwietnia 2023 roku do 31 marca 2028 roku.

¹¹**Art.103.** „Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

¹²**Art. 105.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;

2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;

3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

¹³**Art. 102.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;

2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;

3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

¹⁴ Do dnia 30 czerwca 2024 roku 4 placówki rodzinne.

Placówki opiekuńczo–wychowawcze dysponowały łącznie 240 miejscami do 30 czerwca i 228 miejscami od 1 lipca 2024 roku.. W ciągu 2024 roku umieszczonych było w nich 314 dzieci, (w tym 264 dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin), z których 59 pochodziło spoza Lublina.

Comiesięcznie przekazywano do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie informacje o liczbie wolnych miejsc w poszczególnych placówkach opiekuńczo–wychowawczych funkcjonujących w Lublinie.

W 2024 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo–wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 988 019,98 zł** (w tym, **944 977,46 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 23 dzieci pochodzących z innych powiatów).

Wypłata dodatków motywacyjnych dla pracowników placówek opiekuńczo–wychowawczych

W dniu 19 czerwca 2024 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 63 (M. P. z 2024 r. poz. 504) w sprawie rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na lata 2024 – 2027”. Program jest realizowany od dnia 1 lipca 2024 r. do dnia 31 grudnia 2027 r.. Celem Programu jest dofinansowanie wynagrodzeń pracowników wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zatrudnionych na podstawie stosunku pracy m.in. przez podmioty wykonujące zadania publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego.

W okresie od lipca do grudnia 2024 roku z tego tytułu dofinansowano wynagrodzenia 33 pracowników placówek opiekuńczo–wychowawczych, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w 3 placówkach opiekuńczo–wychowawczych, realizujących zadanie publiczne na zlecenie Miasta Lublin, w łącznej wysokości **154 650,57 zł**.

Tabela 11. Placówki opiekuńczo–wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2024 roku

Placówki opiekuńczo – wychowawcze			Prowadzone przez Miasto Lublin				Działające na zlecenie Miasta Lublin		
			Liczba miejsc 31.12.2024		Liczba dzieci korzystających w 2024 roku		Liczba miejsc 31.12. 2024r.	Liczba dzieci korzystających w 2024 roku	
			ogółem	w tym interw encyjn ych	ogółem	w tym dzieci spoza Lublina		ogółem	w tym dzieci spoza Lublina
opiekuńczo – wychowawcze	rodziny	Dom dla Dzieci „Przylądek”	14		19				
		Dom Młodzieży SOS nr 1					14	15	12
		Dom Młodzieży SOS nr 2					14	15	7
	rodziny	Rodzinny Dom Dziecka	8		9				

		Dom im. Matki Weroniki					0	6	0
		Rodzinny Dom im. Serca Jezusa					0	6	4
		Rodzinny Dom im. św. Dominika					8	8	0
	socializacyjne i interwencyjne	Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka I	156	35	205	28			
		Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka II							
		Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka III							
		Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka IV							
		Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka V							
		Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza - Rodzinka VI							
		Dom Rodzinny Nr 1							
		Dom Rodzinny Nr 2							
		Dom Rodzinny Nr 3							
		Dom Rodzinny Nr 4							
		Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 1							
		Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 2							
	interwencyjna	Interwencyjna Placówka opieki nad dzieckiem	14	14	31	8			
		Razem placówki opiekuńczo - wychowawcze	192	49	264	36	36	50	23

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W sprawie przyjęcia do placówki opiekuńczo–wychowawczej (typu socjalizacyjnego lub rodzinnego) funkcjonującej na terenie Lublina dziecka pochodzącego z terenu innego powiatu oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka w placówce zawierane są porozumienia między Miastem Lublin a właściwym powiatem. Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2024 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła **2 381 496,24 zł**.

Zobowiązania powiatów na rzecz Miasta Lublin z tytułu wydatków na utrzymanie dzieci z nich pochodzących, a przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie w 2024 roku wyniosły **297 350,43 zł**.¹⁵

¹⁵ W tym za listopad 2023 i grudzień 2023 roku łącznie 18 546,62 zł (płatność w styczniu i lutym 2024r.), bez uwzględnienia miesiąca grudnia 2024 r. ze względu na płatność zobowiązań w miesiącu styczniu 2025 r.

W ciągu całego 2024 roku w 16 placówkach opiekuńczo–wychowawczych w Lublinie przebywało 59 dzieci pochodzących z 24 powiatów, w tym 6 dzieci cudzoziemskich (5 dzieci pochodzenia ukraińskiego¹⁶, które znalazły się na terytorium Polski z powodu działań wojennych w Ukrainie i 1 dziecko pochodzenia uzbeckiego, które również przybyło do Polski po wybuchu wojny na Ukrainie). Na utrzymanie 1 dziecka pochodzenia uzbeckiego wydatkowano kwotę 85 548,30 zł, a na utrzymanie 5 dzieci pochodzenia ukraińskiego wydatkowano kwotę 162 430,41 zł. Środki na utrzymanie dzieci cudzoziemskich w placówkach opiekuńczo-wychowawczych pochodziły z budżetu państwa.

Tabela 12. Dzieci z innych powiatów przebywające w placówkach opiekuńczo–wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2024 roku

lp.	powiat	placówki prowadzone przez Miasto Lublin														placówki dz.na zlecenie Miasta						Łącznie
		Pl.O-W Rodz. I	Pl.O-W Rodz. II	Pl.O-W Rodz. III	Pl.O-W Rodz. IV	Pl.O-W Rodz. V	Pl.O-W Rodz. VI	Dom Rodz. Nr 1	Dom Rodz. Nr 2	Dom Rodz. Nr 3	Dom Rodz. Nr 4	Dom Dziecka im Janusza Korczaka nr 1	Dom Dziecka im Janusza Korczaka nr 2	Rodzinny Dom Dziecka	Dom dla Dzieci "Przylądek"	Interwencyjna Placówka a Opieki nad Dzieckiem	Dom im. Matki Weroniki	Rodzinny Dom im. św. Sercy Jezusa	Rodzinny Dom im. św. Dominika	Dom Młodzieży SOS nr 1	Dom Młodzieży SOS nr 2	
1	lubelski	1														3				1		5
2	Biała Podlaska																				2	2
3	biłgorajski																			1	1	2
4	chełmski																					0
5	ciechanowski																				1	1
6	grodziski																				1	1
7	grójce																			1	1	2
8	hrubieszowski																			1	1	2
9	Katowice																			1		1
10	lipski	1																				1
11	lubartowski				1							1				1				1		4
12	lukowski																			1		1
13	Mysłów																					0
14	nowosolski																			3		3
15	olkuski															2						2
16	opoczyński																			1		1
17	parczewski																	3				3
18	radzyński							3														3
19	rycki								1	1			1									3
20	Rzeszów															1						1
21	Szostek																					0
22	świdnicki	2	1	1	1	1	1					3								1		11
23	Toruń															1						1
24	włodawski																	1				1
25	Ukraina	1		2	3			1														7
26	Uzbekistan								1													1
Razem		5	1	3	5	1	1	4	2	1	3	1	1	0	0	8	0	4	0	12	7	59
		36														23						

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Pracownicy Sekcji ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych i wsparcia dziennego brali udział w 52 ocenach sytuacji dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz uczestniczyli w 329 posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, typu socjalizacyjnego i interwencyjnego, funkcjonujących w Lublinie.

¹⁶ 2 dzieci w tabeli jest wykazanych 2 razy, ze względu na zmianę typu placówki (interwencja-socjalizacja) oraz przeniesienia pomiędzy placówkami

Dochodzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci pochodzących z Lublina przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie lub na terenie innych powiatów

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art. 38 ust. 2) nakłada na Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie obowiązek dochodzenia świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci, które ponad rok przebywają w pieczy zastępczej. W 2024 roku pracownicy Sekcji ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych i wsparcia dziennego przygotowali łącznie **28** pozwów, które Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie wniósł do Sądu, o zasądzenie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dzieci pochodzących z Lublina i przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie lub na terenie innych powiatów.

Realizacja Programu 800+

W związku z wejściem w życie w dniu 1 stycznia 2022 roku zmian do ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, powiaty zajmowały się obsługą dodatków do 31 maja 2022 roku. Od czerwca 2022 roku realizacją Programu zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W 2024 roku realizacja programu przez pracowników Sekcji ograniczyła się do wydawania na wniosek dyrektora zaświadczeń o dzieciach uprawnionych do otrzymania świadczenia. Pracownicy Sekcji wydali łącznie 62 zaświadczenia potwierdzające uprawnienia do świadczenia na dzieci przebywające w lubelskich placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Realizacja Świadczenia „Dobry start”

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, świadczenie dobry start (300 zł) przysługuje raz w roku w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 20 roku życia; lub przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia w przypadku osób legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Od 2021 roku przyznawaniem i wypłatą świadczeń w ramach programu zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W 2024 roku realizacja programu przez pracowników Sekcji ograniczyła się do wydawania na wniosek dyrektora zaświadczeń o osobach uprawnionych do otrzymania świadczenia. Pracownicy Sekcji wydali łącznie 20 zaświadczeń potwierdzających uprawnienia do świadczenia Dobry start na dzieci i osoby przebywające w lubelskich placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego

Ze względu na małą liczbę placówek opiekuńczo-wychowawczych typu specjalistyczno-terapeutycznego na terenie Polski i wiążące się z tym trudności w umieszczaniu w tego typu placówkach dzieci z niepełnosprawnościami, wymagających specjalistycznej opieki, od 2024 roku Miasto Lublin zintensyfikowało działania w kierunku uruchomienia tego typu placówki opiekuńczo-wychowawczej. Przygotowano lokal z przeznaczeniem na ten cel, projekty dokumentów placówki – statut i regulamin, zabezpieczono środki finansowe w budżecie Miasta, jak również wystąpiono z wnioskiem do Rzecznika Praw Dziecka o opinię o zasadności utworzenia placówki typu specjalistyczno-terapeutycznego, ze względu na szczególne potrzeby lokalne. Po uzyskaniu opinii zostanie złożony wniosek do Wojewody o wydanie zezwolenia na jej prowadzenie.

3.2. Koszty utrzymania dziecka w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej

Średnie miesięczne¹⁷ wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej ustala starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca danego roku.

Na podstawie informacji złożonych przez dyrektorów i głównych księgowych poszczególnych placówek, wyliczona została w 2024 roku wysokość średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w poszczególnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących w Lublinie.

Przygotowane zostało zarządzenie nr 105/3/2024 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 21 marca 2024 roku, zgodnie z którym średnie miesięczne wydatki na utrzymanie dziecka w 2024 roku wyniosły:

- Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 1 – 7 578,91 zł;
- Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 2 – 8 068,70 zł;
- Interwencyjna Placówka Opieki nad Dzieckiem – 10 213,59 zł;
- Dom dla Dzieci „Przyłądek” – 7 943,89 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka I – 5 951,73 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka II – 5 946,50 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka III – 6 286,54 zł;

¹⁷ Zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2012 roku określeniem zawartym w art. 196 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, średnie miesięczne wydatki przeznaczone na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej stanowi kwota rocznych wydatków przeznaczonych na działalność tej placówki wynikająca z utrzymania dzieci z poprzedniego roku kalendarzowego, bez wydatków inwestycyjnych, powiększona o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzielona przez liczbę miejsc w placówce, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby dzieci w poszczególnych miesiącach poprzedniego roku kalendarzowego.

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka IV – 6 765,54 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka V – 6 024,42 zł;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza – Rodzinka VI – 6 296,24 zł;
- Dom Rodzinny Nr 1 – 8 285,55 zł;
- Dom Rodzinny Nr 2 – 7 212,48 zł;
- Dom Rodzinny Nr 3 – 7 140,29 zł;
- Dom Rodzinny Nr 4 – 8 451,10 zł;
- Rodzinny Dom Dziecka – 4 796,40 zł;
- Dom im. Matki Weroniki – 3 920,44 zł;
- Rodzinny Dom im. Serca Jezusa – 3 877,37 zł;
- Rodzinny Dom im. św. Dominika – 3 874,52 zł;
- Dom Młodzieży SOS nr 1 – 6 339,71 zł;
- Dom Młodzieży SOS nr 2 – 6 194,63 zł.

Zarządzenie ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego z dnia 25 marca 2024 roku pod poz. 1847 rozesłano do placówek w Lublinie i do powiatów, z terenu których dzieci przebywały w placówkach na terenie Miasta Lublin.

Kwota odpowiadająca średnim miesięcznym wydatkom przeznaczonym na utrzymanie dziecka w placówce jest podstawą wzajemnych rozliczeń finansowych między powiatem pochodzenia dziecka i powiatem, na terenie którego dziecko przebywa w placówce, a także stanowi podstawę ustalania opłaty za pobyt dziecka w placówce, ponoszonej przez rodziców.

Odpłatność rodziców za pobyt dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 193 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za pobyt w placówce opiekuńczo-wychowawczej dziecka opłatę ponoszą, w wysokości średnich miesięcznych wydatków na utrzymanie dziecka w tej placówce, rodzice dziecka. Opłatę w drodze decyzji administracyjnej ustala Starosta Powiatu, z terenu którego dziecko pochodzi.

W stosunku do rodziców zobowiązanych do opłaty za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej Prezydent Miasta Lublin, na ich wniosek lub z urzędu, może odstąpić od ustalenia opłaty. Szczegółowe warunki umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty, określała uchwała nr 1194/XL/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 26 maja 2022 r. w sprawie szczegółowych warunków umorzenia w całości lub w części łącznie z odsetkami,

odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub zakładzie rehabilitacji leczniczej.

W zakończonych przez pracowników Sekcji w 2024 roku sprawach dotyczących opłaty rodziców za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej wydano łącznie **63** decyzje, na mocy których odstąpiono od ustalenia rodzicom opłaty za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej od dnia umieszczenia do zakończenia pobytu dziecka w pieczy zastępczej. W 2024 roku kontynuowano postępowanie windykacyjne w ramach procedury postępowania w zakresie windykacji należności budżetowych MOPR w Lublinie w stosunku do jednego rodzica, któremu w 2022 roku wydano decyzję naliczającą odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

4. Instytucjonalna piecza zastępcza realizowana w innych powiatach

W przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka pochodzącego z Lublina w placówce na terenie Miasta Lublin, podejmowane są działania zmierzające do umieszczenia go w placówce opiekuńczo-wychowawczej lub regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej funkcjonującej na terenie innego powiatu. W okresie sprawozdawczym w placówkach na terenie 12 powiatów przebywało **34** dzieci pochodzących z Lublina, w tym 12 dzieci w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych w Dębnie, Ignatkach-Osiedle, Jarosławiu i Rzeszowie.

Zasady dotyczące pobytu dzieci pochodzących z Miasta Lublin, a umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych zlokalizowanych na terenie innych powiatów oraz wydatków na ich utrzymanie określone są w drodze porozumień zawieranych między powiatami lub samorządami województw a Miastem Lublin.

Tabela 13. Dzieci pochodzące z Lublina przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza Lublinem w 2024 roku

Lp.	Powiat	Placówka	Liczba dzieci		Wydatki Miasta Lublin przeznaczone na utrzymanie dzieci
			w 2024 roku	w dniu 31.12.20 24 r.	Kwota wydatków w zł
1.	Białostocki (woj. podlaskie)	Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna w Ignatkach-Osiedle	4	3	784 086,70
2.	Biłgorajski	Wioska Dziecięca SOS w Biłgoraju Rodziny SOS VI,VII	2	2	121 400,00

3.	Krasnostawski	Placówka Rodzinna im. s. Longiny Trudzińskiej w Tuligłowach	1	1	71 661,33
4.	Kraśnicki	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Rodzina SOS I w Kraśniku	1	0	6 006,88
		Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Rodzina SOS IX w Kraśniku	1	1	51 000,00
		Rodzinny Dom Dziecka w Kraśniku	3	3	156 428,37
5.	Myśliborski – woj. Zachodniopomorskie	Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna w Dębnie	1	1	151 579,42
6.	Opatowski	Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego w Opatowie	1	1	120 068,00
		Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego „Mój dom” w Opatowie	1*	0	872,53
7.-8.	Jarosławski woj. Podkarpackie	Regionalna Placówka Opiekuńczo – Terapeutyczna w Jarosławiu	4	4	476 389,44
	Rzeszów woj. Podkarpackie	Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna „Tęczowy Domek”	3	3	387 221,58
9.	Siedlce	Wioska Dziecięca SOS w Siedlcach Rodzina 14	5	4	285 700,00
		Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa w Siedlcach			
		Dom Dziecka "Dom pod Dębami"	5	4	416 634,41
10.	Zamość	Dom Dziecka w Zamościu	1	1	82 735,35
11.	Kielce	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Dom dla Dzieci”	1	1	67 763,30
12.	Puławy	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3	1* ¹⁸	1	95 507,74
	12 powiatów	17 placówek	34	30	3 275 055,05

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Zobowiązania Miasta Lublin w 2024 roku z tytułu pobytu dzieci z Lublina w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych funkcjonujących poza Lublinem wyniosły łącznie **3 275 055,05 zł.**¹⁹

5. Potrzeby i rekomendacje w zakresie systemu pieczy zastępczej

Celem rozwijania systemu pieczy zastępczej jest zapewnienie dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej miejsc w pieczy zastępczej. Należy zmierzać do tego, by dzieci poniżej 10 roku życia były umieszczane w pieczy rodzinnej. Wzrastające potrzeby

¹⁸ 1 dziecko przebywało w ciągu 2024 roku w 2 placówkach

¹⁹ Zobowiązanie wobec Miasta Kielce uwzględnia należność za 2023 rok (od dnia 21 listopada 2023 roku).

w tym zakresie wskazują na celowość pozyskiwania kandydatów do pełnienia roli opiekunów zastępczych. Istotne jest także kontynuowanie i rozwijanie zadań zmierzających do udzielenia szerokiego wsparcia istniejącym rodzinom zastępczym i umieszczonych w nim dzieciom.

W celu pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze należy kontynuować akcje promujące rodzicielstwo zastępcze. W miarę możliwości budżetowych Miasta należy podnosić wynagrodzenia zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, gdyż działanie to motywuje i umożliwia pozyskanie większej liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka zgodnie z postulatem deinstytucjonalizacji.

W grudniu 2024 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie złożył wniosek o dofinansowanie projektu „Rodzina zastępcza – szansa dla dziecka” w ramach programu: Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Celem głównym projektu jest wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin poprzez kompleksowe działania na rzecz rodzin zastępczych, dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, kandydatów na opiekunów zastępczych, w tym deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej. Projekt zakłada m.in. przeszkolenie kolejnego pracownika MOPR w Lublinie jako trenera programu PRIDE Rodzina Piecza Zastępcza w celu sprawniejszego szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze. Działania projektu to również grupy wsparcia dla rodzin zastępczych oraz wiele akcji promujących rodzinną pieczę zastępczą.

Biorąc pod uwagę wojnę i napływ uchodźców do Lublina i utrzymując się na wysokim poziomie liczbę interwencji przeprowadzanych na terenie Miasta Lublin z udziałem rodzin pochodzenia ukraińskiego, niezbędne jest pozyskiwanie rodzin zastępczych, które przejmowałyby opiekę nad dziećmi pochodzącymi z terenu Ukrainy. Aktualnie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie współpracuje w zakresie umieszczania dzieci pochodzących z Ukrainy z Domem dla Dzieci i Rodzin z pieczy zastępczej w Ukrainie SOS Wioski Dziecięce” w Lublinie.

Zgodnie z art. 27 ust 1 Ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa Sąd może powierzyć pełnienie funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka wobec dziecka będącego obywatelem Ukrainy, przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, obywatelowi Ukrainy przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 i który nie spełnia warunków dotyczących

rodzin zastępczych lub prowadzących rodzinne domy dziecka w zakresie niezbędnych szkoleń. Należy mieć jednak na uwadze w przyszłości również szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe pochodzące z terenu Ukrainy.

Z uwagi na trwającą wojnę i napływ uchodźców do Lublina, utworzenie nowych rodzin zastępczych pochodzenia Ukraińskiego, niezbędne są szkolenia dla pracowników Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zwłaszcza dotyczące pracy z osobami pochodzenia cudzoziemskiego oraz z doświadczeniem traumy.

Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach z wykorzystaniem możliwości finansowania ze środków pozabudżetowych. Biorąc pod uwagę zgłaszane przez rodziny zastępcze zapotrzebowanie na konkretne szkolenia będą one realizowane w latach kolejnych w miarę możliwości kadrowych i finansowych Miasta Lublin.

Obecnie, zgodnie z zapisami ustawy zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej, jak również osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi, w przypadku umieszczenia w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci. W kolejnych latach, z uwagi na rosnące zainteresowanie tymi formami wsparcia, należy spodziewać się, iż liczba zawieranych umów ulegnie zwiększeniu. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach.

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest istotną formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2024 środki na zatrudnienie 10 koordynatorów. Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem 10 koordynatorów wynosi 150. W perspektywie kolejnych lat, może pojawić się potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych. Zasadne jest kontynuowanie działań na rzecz zapewnienia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

Za najważniejsze potrzeby w zakresie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych należy uznać:

- systematyczne zapewnianie lub organizowanie różnorodnych form aktywności, stymulujących wszechstronny rozwój wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- zwrócenie szczególnej uwagi na współpracę z Sądem w zakresie:
 - przyspieszenia procedur normowania statusu prawnego dzieci,
 - właściwego określania placówek, w których mają być umieszczone dzieci,
 - doprowadzania dzieci do wskazanych przez MOPR placówek,
 - kontynuowania bezpośredniej współpracy z kuratorami sądowymi.

Ze względu na utrzymującą się na wysokim poziomie liczbę dzieci posiadających opinię o potrzebie kształcenia specjalnego oraz dzieci z niepełnosprawnościami należy uznać za priorytetowe jak najszybsze uruchomienie placówki typu specjalistyczno-terapeutycznego. Obecnie Miasto Lublin oczekuje na opinię Rzecznika Praw Dziecka dotyczącą zasadności utworzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego, która jest wymagana zgodnie z art. 106 ust. 4 pkt 2 lit. j ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

III. USAMODZIELNIENIA

1. Osoby w procesie usamodzielnienia

Zgodnie z art. 140 ust. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie.

Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- zatrudnienia.

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2024 r. znajdowało się łącznie **522** usamodzielnianych wychowanków, z czego:

- 319 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej²⁰,
- 203 wychowanków z 61 placówek²¹

Spośród **522** osób, w stosunku do których wszczęto proces usamodzielnienia, na dzień 31 grudnia 2024 r.:

- 203 osoby pozostają w pieczy zastępczej (148 osób w rodzinach zastępczych i 55 osób w placówkach),
- 319 osób opuściło rodzinę zastępczą lub placówkę (171 wychowanków z rodzin zastępczych, 148 wychowanków z placówek).

W 2024 roku proces usamodzielnienia rozpoczęły łącznie 64 osoby (tzn. osobom tym został wskazany opiekun usamodzielnienia), z tego:

- 34 wychowanków rodzin zastępczych,
- 28 wychowanków placówek.

Wychowankowie wspólnie z opiekunem usamodzielnienia opracowali **68 indywidualnych programów usamodzielnienia** (28 z placówek, 40 z rodzin zastępczych).

²⁰ Uwzględniono wychowanków zarówno pochodzących, osiedlających się, jak i zamieszkujących w Mieście Lublin.

²¹ W tym wychowankowie z placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz wychowankowie z placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (tj. zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich, młodzieżowego ośrodka socjoterapii zapewniającego całodobową opiekę i młodzieżowego ośrodka wychowawczego).

W 2024 roku **86 osób** po osiągnięciu pełnoletności opuściło rodziny zastępcze lub placówki (47 wychowanków opuściło rodziny zastępcze oraz 39 wychowanków opuściło placówki).

Spośród **319** usamodzielniających się wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, większość pochodzi ze spokrewnionych rodzin zastępczych (220 osób). Z rodzin zastępczych niezawodowych pochodzi 91 osób, 5 osób z zawodowych rodzin zastępczych, a 3 osoby z rodzinnego domu dziecka.

Spośród, **203** będących w procesie usamodzielnienia wychowanków z 61 placówek, najwięcej osób – 168, to wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych typu: socjalizacyjnego, rodzinnego i interwencyjnego (z 37 placówek, w tym 17 w Lublinie). Kolejną grupą są wychowankowie opuszczający młodzieżowe ośrodki wychowawcze. W 2024 roku usamodzielniali się wychowankowie z 19 młodzieżowych ośrodków wychowawczych (29 osób). Pozostali wychowankowie rekrutowali się z 5 zakładów poprawczych (6 osób).

W 2024 roku **458 osób posiadało zatwierdzone indywidualne programy usamodzielnienia** (283 osoby to wychowankowie rodzin zastępczych, 175 osób to wychowankowie placówek). Liczba indywidualnych programów usamodzielnienia zrealizowanych pozytywnie (osoby skorzystały ze wszystkich przysługujących form pomocy oraz dokonały oceny końcowej procesu usamodzielnienia) – 44 (29 z rodzin zastępczych, 15 z placówek).

2. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu

W 2024 roku **158 osobom usamodzielnianym** (49,53% ogółu usamodzielnianych, którzy opuścili rodziny zastępcze lub placówki) przyznano decyzją przynajmniej jedno świadczenie w ramach pomocy w usamodzielnieniu, z tego:

- **96 osobom z rodzin zastępczych** (56,15% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili rodziny zastępcze),
- **62 osobom z placówek** (41,89% ogółu usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili placówki).

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej i usamodzielnienie, wyniosły w 2024 roku **1 055 792,00 zł**.

Od 1 lutego 2023 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która zlikwidowała kryterium dochodowe uprawniające osoby usamodzielniane do otrzymywania pomocy (czyli osoby opuszczające pieczę zastępczą po osiągnięciu pełnoletności)²².

W 2024 r. wychowankowie rodzin zastępczych i placówek złożyli **342 wnioski**, z tego 240 o udzielenie pomocy finansowej. Pozostałe wnioski dotyczyły pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (w tym w mieszkaniach treningowych). Wydano łącznie **486 decyzji** w tym, 173 decyzje dotyczące mieszkań treningowych, 218 decyzji przyznających świadczenie, 66 zmieniających decyzję w części dotyczącej wysokości pomocy na kontynuowanie nauki, 15 uchylających pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, 4 uznające wypłaconą pomoc pieniężną na kontynuowanie za świadczenie nienależnie pobrane, 6 zawieszających prawo do świadczeń, 4 żądające zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

Tabela 14. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2024 r.

Rodzaj świadczenia (pieniężnego)	Osoby usamodzielniane					
	z rodzinnej pieczy zastępczej			z placówek		
	Liczba		Kwota			Kwota
	świadczeń wypłaconych	osób		świadczeń wypłaconych	osób	
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	28	28	188 215,00	15	15	131 308,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				2	2	11 022,00
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	552	61	393 942,41	283	31	194 695,59
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				28	4	14 671,70
Pomoc na zagospodarowanie	38	38	86 683,00	27	27	60 948,00
				z tego osoby, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej		
				4	4	11 022,00
Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	X	0	X	X	0	X
Pomoc w uzyskaniu warunków mieszkaniowych	X	25	X	X	25	X
Łącznie			668 840,41	Łącznie		386 951,59
Łącznie wydatki na usamodzielnienia: 1 055 792,00 zł						

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

²²Do dnia 31 stycznia 2023 roku pomoc na usamodzielnienie oraz pomoc na zagospodarowanie przyznawana była osobie usamodzielnianej, której dochód miesięczny nie przekraczał kwoty 1 200 zł. Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zniósła kryterium dochodowe.

3. Mieszkania treningowe dla usamodzielnianych wychowanków

Bardzo ważną formą wsparcia w usamodzielnianiu wychowanków są mieszkania treningowe. Mieszkanie treningowe jest formą pomocy społecznej przygotowującą, przy wsparciu specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. W mieszkaniu treningowym świadczy się usługi bytowe, pracę socjalną oraz naukę w obszarze rozwijania lub utrwalania niezależności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia niezależnego życia.

Podstawą przyznania wsparcia w mieszkaniu treningowym jest decyzja administracyjna, wydawana po dokonaniu ustaleń zawartych w „kontrakcie mieszkaniowym” pomiędzy podmiotem kierującym, podmiotem prowadzącym mieszkanie treningowe oraz osobą ubiegającą się o pobyt w tym mieszkaniu. W Lublinie zarówno podmiotem kierującym, jak i prowadzącym jest Miasto Lublin. Z dniem 1 listopada 2023 r. weszła w życie nowelizacja ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.), która wprowadziła m.in. minimalne standardy usług i pomieszczeń w mieszkaniach treningowych²³. Zmiany dotyczyły minimalnej powierzchni użytkowej, liczby osób zamieszkujących, wyposażenia, warunków mieszkalnych i sanitarnych. Mieszkania treningowe prowadzone przez Miasto Lublin zostały dostawane do minimalnych standardów wymienionych w ww. ustawie. W jednym z mieszkań w celu dostosowania do wymogów sanitarnych zamontowano umywalkę w WC oraz dokonano zakupu dwóch szaf ubraniowych, kilku krzeseł i sześciu szafek nocnych.

Zmiany w ustawie wprowadziły również konieczność utworzenia i prowadzenia przez wojewodów właściwych ze względu na miejsce prowadzenia mieszkania treningowego, rejestrów takich mieszkań. Zgłoszeń do rejestru dokonuje podmiot prowadzący mieszkania treningowe, a wszelkie zmiany mają być zgłaszane do odpowiedniego wojewody w terminie 14 dni od ich powstania. Zapis w ustawie mówi również o udostępnieniu danych rejestru w terminie 3 miesięcy od wejścia w życie ustawy. Rejestr został utworzony i ukazał się na stronie Lubelskiego Urzędu wojewódzkiego w miesiącu kwietniu 2024 r.

Miasto Lublin w roku 2024 dysponowało 7 **mieszkaniem treningowym** (25 miejsc). Złożono 60 wniosków o przyznanie, przedłużenie lub uchylenie pobytu w mieszkaniu treningowym, z czego 17 osób złożyło wniosek po raz pierwszy, 33²⁴ wnioski dotyczyło

²³Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 października 2023 r. w sprawie mieszkań treningowych i wspomaganych (Dz. U. z 2023 r. poz. 2354).

²⁴Pobyt w mieszkaniu treningowym był przyznawany na czas określony, w kilku przypadkach na okres 3 miesięcy lub pół roku, dlatego liczba wniosków jest większa niż liczba mieszkańców.

przedłużenia pobytu, 9 wniosków dotyczyło uchylenia pobytu w mieszkaniu treningowym, a jeden zmiany miejsca zamieszkania. W 2024 roku wydano 173 decyzje, w tym 113 decyzji ustalających lub zmieniających wysokość odpłatności za pobyt w mieszkaniu treningowym, a 60 decyzji dotyczących przyznania lub uchylenia pobytu w mieszkaniu treningowym.

Tabela 15. Mieszkania treningowe dla usamodzielnianych wychowanków

Rodzaj świadczenia (niepieniężnego) pobyt w mieszkaniu treningowym na terenie Lublina	Osoby usamodzielniane – mieszkańcy zamieszkujący w mieszkaniach treningowych prowadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie			
	z rodzinnej pieczy zastępczej		z placówek	
	liczba mieszkańców korzystających w ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2024 r.)	liczba mieszkańców korzystających ciągu okresu sprawozdawczego	liczba mieszkańców (stan na dzień 31.12.2024 r.)
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	1	1	0	0
ul. Mireckiego (1 miejsce) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	0	0	1	1
ul. Mireckiego (2 miejsca) Uruchomiono: 17.10.2011 r.	1	1	1	1
ul. Ogrodowa (6 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2005 r.	4	2	4	2
ul. Staszica (5 miejsc) Uruchomiono: 01.10.2010 r.	2	1	5	3
ul. Wyżynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.07.2013 r.	2	1	6	3
ul. Wyżynna (5 miejsc) Uruchomiono: 01.01.2013 r.	1	0	4	0
Łączna liczba osób, które skorzystały z pobytu w mieszkaniu treningowym				
Stan na dzień 31.12.2024 r.	11	6	21	10

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W ciągu całego 2024 roku z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu treningowym skorzystały **32 osoby** (21 z placówek, 11 z rodzin zastępczych). Wydatki poniesione w 2024 roku na prowadzenie mieszkań treningowych wyniosły 153 062,04 zł. Wśród 32 osób przebywających w mieszkaniach treningowych przez cały rok 30 osób kontynuowało naukę (5 osób na studiach, a 25 osób w szkołach zawodowych, średnich i policealnych). Na dzień 31 grudnia 2024 r. 14 osób kontynuowało naukę (3 osoby studiuje, a 11 uczy się w szkołach zawodowych, średnich i policealnych).

W 2024 roku przeprowadzono malowanie mieszkania treningowego przy ul. Mireckiego w Lublinie, koszt malowania wyniósł 4 557,00 zł. W grudniu 2024 roku wykonano remont

łazienki w mieszkaniu treningowym przy ul. Ogrodowej w Lublinie. Koszt remontu wyniósł 30 934,50 zł.

4. Inne działania skierowane do osób usamodzielnianych

Aktywizowanie młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) jest istotnym działaniem prowadzonym przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem.

W roku 2024 **informator „Bezpieczny start”** otrzymały 2 osoby. Informator jest skierowany do osób usamodzielnianych opuszczających placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz opiekunów usamodzielnienia. Poradnik w poprzednich latach został przekazany wychowankom wchodzącym w proces usamodzielnienia, a także przesłany do placówek, w których przebywają osoby pochodzące z Lublina (młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii i zakłady poprawcze). Ostateczne wydanie Informatora odbyło się w 2019 roku, w związku ze zmianami w ustawie o pomocy społecznej oraz w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wskazane jest wydanie nowego przewodnika.

W 2024 roku **21 osób**, spośród usamodzielniających się wychowanków, którzy opuścili rodzinę zastępczą lub placówkę zdobyło lub podniosło swoje kwalifikacje (5 osób z placówek i 16 z rodzin zastępczych). Osoby te ukończyły jeden etap kształcenia i rozpoczęły kolejny lub ukończyły różnego rodzaju kursy.

W 2024 roku żadna osoba nie złożyła wniosku o udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia (art. 140 ust. 1 pkt 2b). Pracownicy Sekcji udzielali porad w zakresie poszukiwania zatrudnienia, pomagali pisać CV i listy motywacyjne. Większość osób przebywających w mieszkaniach treningowych podejmuje zatrudnienie w różnym wymiarze. Zauważyć należy, że wśród młodych osób rośnie popularność platform internetowych i aplikacji mobilnych do poszukiwania pracy. Dzięki takiemu rozwiązaniu osoby usamodzielniane mogą poszukiwać ofert pracy oraz aplikować na wybrane stanowiska używając nowoczesnej technologii.

W 2024 roku **50 osób** skorzystało z pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (art. 140 ust. 1 pkt 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), w tym 32 osoby w mieszkaniach treningowych.

Zgodnie z uchwałą Nr 228/VIII/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 25 czerwca 2015 r. oraz uchwałą Nr 808/XXV/2021 z dnia 28 stycznia 2021 r. (ze zm.) w sprawie zasad

wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin w latach 2017 - 2024 były tworzone wykazy wychowanków domów dziecka, rodzinnych domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu. Znalazło się na nich odpowiednio 65, 70, 70 i 22 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i osiedlających się na terenie Miasta Lublin. Łącznie w okresie od 2017 do 2024 roku 227 osób usamodzielnianych spełniało kryteria ww. uchwał. W ww. okresie łącznie 94 osoby otrzymały skierowanie do zawarcia umowy lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta. Pracownicy Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym służyli pomocą w napisaniu podania o przyznanie mieszkania, wydawali zaświadczenia o wypłaconej pomocy, pisemnie opiniowali starania wychowanków.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 3 cyt. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą lub placówkę zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. Pomoc psychologiczna polega na indywidualnej rozmowie z wychowankiem i jego rodziną oraz skierowaniu do Specjalistycznej Poradni dla Rodzin w Lublinie lub Centrum Interwencji Kryzysowej, w celu objęcia terapią rodzinną. W 2024 roku wielu wychowanków było motywowanych do skorzystania z wizyty w Poradni. Wychowankowie informowali pracowników, że korzystają z tej formy pomocy we własnym zakresie. W trakcie rozmowy zauważalna była wyraźna niechęć wychowanków do korzystania z pomocy specjalistów.

Projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej

W 2024 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie złożył do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie dwa wnioski - „Silniejszy w przyszłość” oraz „Samodzielni w przyszłość”, o dofinansowanie działania 8.8. Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej. Priorytet VIII Zwiększanie spójności społecznej programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.

Celem głównym projektów jest wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci poprzez kompleksowe wsparcie na rzecz 20 osób usamodzielnianych opuszczających po uzyskaniu pełnoletności pieczę zastępczą (rodzinną i instytucjonalną w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Wniosek „Silniejsi w przyszłość”, który został złożony 17 czerwca 2024 roku jest w trakcie negocjacji, drugi wniosek „Samodzielni w przyszłość”, który został złożony w listopadzie 2024 jest w trakcie oceny formalnej.

5. Potrzeby i rekomendacje w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków

Właściwa realizacja ról społecznych i zawodowych przez młodzież opuszczającą pieczę zastępczą zależy w dużej mierze od skuteczności udzielanej jej pomocy w procesie usamodzielnienia. Rekomenduje się kontynuowanie działań zmierzających do zapewnienia wszystkich należnych świadczeń pieniężnych dla uprawnionych osób usamodzielnianych. Podejmowane będą także różnorodne formy wsparcia pozafinansowego, jak np.: pomoc w przygotowaniu i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, czy w planowaniu ścieżki edukacyjnej, przy wykorzystaniu dostępnych projektów dedykowanych osobom usamodzielnianym.

Za najistotniejsze potrzeby w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków należy uznać:

- utrzymanie na poziomie roku 2024 liczby mieszkań treningowych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców);
- zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych dostosowanych do standardów zawartych w nowelizacji ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 z późn. zm.);
- motywowanie usamodzielnianych wychowanków do uczestnictwa w różnorodnych formach aktywizacji w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy (organizowanych przez instytucje pozarządowe oraz Miejski Urząd Pracy w Lublinie);
- zapewnienie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zawarcie umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta (dot. wychowanków domów dziecka i rodzin zastępczych zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin);
- kontynuowanie zapewnienia pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym poradnictwo zawodowe, przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie;
- kontynuowanie zapewnienia pomocy psychologicznej w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego oraz pomocy prawnej zgodnie z indywidualnymi potrzebami wychowanków;

- udzielanie wsparcia pozaustawowego poprzez motywowanie do uczestnictwa w różnego rodzaju projektach;
- wydanie nowego informatora skierowanego do osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą oraz placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz opiekunów usamodzielnienia, w sytuacji pozyskania środków finansowych.

IV. NADZÓR NAD OPIEKUNAMI TYMCZASOWYMI

Zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r. poz.167) małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem **opiekun tymczasowy**. Opiekun tymczasowy, o ile przy jego ustanowieniu nie określono inaczej zakresu jego praw i obowiązków, jest upoważniony do reprezentowania małoletniego oraz sprawowania pieczy nad jego osobą i majątkiem. Opiekun tymczasowy powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego. Nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego sprawuje ośrodek pomocy społecznej lub centrum usług społecznych – w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych albo inna jednostka organizacyjna wskazana przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta właściwe ze względu na miejsce pobytu małoletniego.

W ciągu 2024 roku pracownicy Wydziału pieczy zastępczej i wspierania rodziny pełnili nadzór nad realizacją praw i obowiązków 53 opiekunów tymczasowych (64 dzieci) przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Nadzór polegał m.in. na nawiązywaniu kontaktów telefonicznych i osobistych z osobami ustanowionymi opiekunami tymczasowymi, ustalaniu sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i mieszkaniowej opiekuna oraz dziecka, wizytach w środowisku, monitorowaniu prawidłowości sprawowanej opieki, udzielaniu poradnictwa w zakresie przysługujących rodzinom świadczeń, dostępnych form pomocy, informowaniu sądu w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego funkcjonowania rodziny lub wyjazdu opiekuna.

V. CENTRALNY REJESTR PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z art. 38d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49) Minister właściwy do spraw rodziny tworzy rejestr obejmujący wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, z podziałem na dzieci umieszczone lub przebywające w poszczególnych

formach rodzinnej pieczy zastępczej oraz poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz na osoby, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, i osoby opuszczające rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej i poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej, wykaz osób posiadających pozytywną lub negatywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wykaz kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wykaz rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe, wykaz rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych oraz wykaz osób usamodzielnianych.

Rejestr, o którym mowa powyżej, jest prowadzony przez starostę, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, marszałka województwa i wojewodę za pomocą zapewnionego przez ministra właściwego do spraw rodziny systemu teleinformatycznego umożliwiającego prowadzenie tego rejestru, przekazywanie do niego danych, usuwanie z niego danych oraz udostępnianie z niego danych (art. 38d ust. 2 ww. ustawy).

Głównym celem stworzenia Rejestru jest zapewnienie dzieciom jak najlepszej opieki i bezpieczeństwa. Dostęp do danych z Rejestru będą mieli m.in. sędziowie rodinni – zgromadzone informacje pozwolą w pełni kontrolować, komu powierzana jest opieka nad dziećmi oraz prowadzić monitoring pieczy zastępczej w całej Polsce.²⁵

W III kwartale 2024 roku trwały prace nad wdrażaniem Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej, odbywały się szkolenia on-line prowadzone przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej za pośrednictwem Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie dotyczące sposobu wprowadzania i aktualizowania danych. Dwóch pracowników Wydziału ds. pieczy zastępczej i wspierania rodziny zostało wyznaczonych do pełnienia funkcji administratora Rejestru (kierownik Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym oraz kierownik Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej). W wymaganym terminie dane do Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej zostały wprowadzone.

Ze względu na fakt, że dane do rejestru mają być wprowadzane i aktualizowane niezwłocznie po powzięciu informacji wymagających wpisu lub aktualizacji, w Miejskim

²⁵ <https://www.gov.pl/web/rodzina/wieksza-ochrona-dzieci-rusza-centralny-rejestr-pieczy-zastepczej> wejście 10.02.2024 r. 8:54.

Ośrodki Pomocy Rodzinie w Lublinie utworzono nowe stanowisko pracy i zatrudniono pracownika do obsługi tego zadania.

Obecnie trwają prace nad bieżącym aktualizowaniem danych oraz uzupełnianiem tych informacji, które mogą być wprowadzone po udostępnieniu przez Ministerstwo odpowiednich funkcji w Rejestrze.

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba osób objętych wsparciem Poradni w 2024 roku z podziałem na rodzaj wsparcia.....	3
Tabela 2. Liczba rodzin objętych terapią w 2024 roku	4
Tabela 3. Tematy szkoleń dla asystentów rodziny przeprowadzonych w 2024 roku	14
Tabela 4. Wykaz podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego dotowane przez Miasto Lublin w 2024 roku z podziałem na typy	16
Tabela 5. Dzieci z innych powiatów w lubelskich rodzinach zastępczych w 2024 roku.....	25
Tabela 6. Wydatki na rodziny pomocowe w 2024 roku.....	28
Tabela 7. Wydatki na zadania własne – wynagrodzenia dla osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich	29
Tabela 8. Wydatki na rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin w okresie I – XII 2024 roku.....	32
Tabela 9. Podwyższanie kwalifikacji zawodowych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w 2024 roku.....	45
Tabela 10. Lubelskie dzieci pod opieką zastępczą świadczoną na terenie innych powiatów w 2024 roku.....	46
Tabela 11. Placówki opiekuńczo–wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2024 roku	49
Tabela 12. Dzieci z innych powiatów przebywające w placówkach opiekuńczo–wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2024 roku.....	51
Tabela 13. Dzieci pochodzące z Lublina przebywające w placówkach opiekuńczo–wychowawczych poza Lublinem w 2024 roku	55
Tabela 14. Świadczenia wypłacone w ramach wsparcia w usamodzielnieniu w 2024 r.....	62
Tabela 15. Mieszkania treningowe dla usamodzielnianych wychowanków	64

Spis wykresów:

Wykres 1. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin i dzieci w nich przebywające w 2024 roku	22
Wykres 2. Wydatki na świadczenia dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin w 2024 roku (w zł, bez wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych)	25